יידען, געדענקט, אַז דער קאַמף געגן די רדיפות אויף יידען אין דייטשלאַנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 15 גראָשן

הײַנט 10 זײַטן

נייער פאָלקסבלאַט

№ 217 | Łódź, Poniedziałek, 16 września 1935 r. | דרייצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג, י"ח אלול תרצ"ה | № 217

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

דאָס יודען-געזעץ

איז אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן דייטשען רייכסטאַג. — היטלער דראָהט ליטע. — וואָס יודען איז אַלץ פאַרוועהרט?

נירענבערג, 15 (ספּ. טעל.)

נעכטען 9 אַ זייגער איז געעפענט געוואָרען די זיצונג פון רייכסטאַג, וועלכע איז גערופען געוואָרען קיין נירענבערג. די זיצונג איז פאָרגעקומען אין קול־טור־פעראיין־הויז, וועלכער איז געווען בעלאַגערט מיט מענשען. אין זיצונגס־זאַל האָט מען נאָר אַריינ־געלאָזען אַ קליינע צאָהל אויסלענדישע זשורנאַליס־טען. דער זאַל איז געווען דעקאָרירט נאָר מיט האַקען־קרייץ־פעהנער. די ביז־איצטיגע ווייס־שוואַרץ־רויטע פאָהן איז אין גאַנצען נישט געווען אין זאַל.

די זיצונג איז פּונקט 9 אַ זייגער געעפענט גע־וואָרען דורך געהרינג'ן, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז דער פאַקט פון צוזאַמענרופען די רייכסטאַג־זיצונג קיין נירענבערג בעווייזט אויף דער צוזאַמענבונד צווישען דער רעגירונג און דער נאַציאָנאַל־סאָציאַ־ליסטישער פּאַרטיי.

דאַן האָט גענומען אַ וואָרט דער איננערן־מיניס־טער פריק, וועלכער האָט פאָרגעלעגט אָפּצושאַפען דעם ביז־איצטיגען רעגולאַמין און בעפולמעכטיגען דעם פאָרזיצער געהרינג צו שאַפען אַ נייעם רעגו־לאַמין.

דאַן האָט בעקומען אַ וואָרט היטלער, וועלכער האָט בעריהרט אינערליכע און אויסערליכע פראַגען. קודם כל האָט ער גערעדט וועגען דער איינהייט פון דייטשען פאָלק אין דער איצטיגער קריזיס־צייט, דאַן האָט ער ווייטער דערצעהלט מעשה'לעך וועגען דער שלום־פּאָליטיק פון דייטשלאַנד, ער האָט דאָס געזאָגט צוליב דעם, ווייל מען בעשולדיגט דייטשלאַנד אין ווילען צו אַטאַקירען פראַנקרייך אָדער רוסלאַנד. דייטשלאַנד, זאָגט ווייטער דער „פיהרער" האָט אויס־געבויט די אַרמעע, כדי צו זיכערן זיך די פרייהייט און נישט מלחמה צו האַלטען. דאָס דייטשע פאָלק אָבסערווירט אָבער די געשעהענישען, וועלכע שפּי־לען זיך אָפּ אין ליטע.

וועגען ליטע האָט היטלער געזאָגט: „דאָס גרויסע דייטשע פאָלק איז גע־צוואונגען צו קוקען ווי אַ קליינע מלו־כה רודפט איהרע בירגער. מיר לעג־קען דערויף אונזער אויפמערקזאַמ־קייט און מאַכען אויפמערקזאַם די פעלקער־ליגע, אַז זי זאָל זיך בעמי־הען צו בעהערשען די סיטואַציע ביז

ס'וועלען נישט קומען געשעהענישען וועלכע וועלען זיין בעדויערנסווערטע.

נאָך דער דאָזיגער זעהר שאַרפער שטעל בנוגע ליטע האָט היטלער זיך געווענדעט אויפ'ן אַדרעס פון מאָסקווע און קאָמוניזם און האָט „פעסטגעשטעלט", אַז דער קאָמאינטערן איז דער צענטער, וואָס העצט די פעלקער. דייטשלאַנד, זאָגט ער, וועט זיך אַקעגענ־שטעלען אַלע פּרובען פון די קאָמוניסטען צו העצען געגען דייטשלאַנד.

איצט ערשט האָט דער „גרויסער פיהרער" אָנ־געהויבען צו רעדען וועגען דער אינערליכער פּאָלי־טיק, קודם כל האָט ער איבערגע'חזר'ט דעם פזמון, אַז די יודישע עלעמענטען אין דער גאַנצער וועלט אַרבייטען מיט מיט דעם מאָסקווער קאָמאינטערן. ער האָט דערמאָנט די געשעהענישען מיט „ברעמען" אין ניו־יאָרקער פּאָרט. אַלע די דאָזיגע געשעהענישען אין אויסלאַנד סיי אין דייטשלאַנד זענען, לויט היט־לערן, אַ פּלאַנמעסיגע יודישע אַקציע. אַלס ענטפער דערויף בלייבט נישט עפּעס אַנדערש איבער **ווי אַרויסגעבען אַ געזעץ, וועלכער וועט שוין אויף שטענדיג פעסטשטעלען די שטעלונג פון די יודען אין דייטשלאַנד.**

דאַן האָט געהרינג פאָרגעשטעלט די געזעצען, וועלכע דאַרפען אָנגענומען ווערען דורכ'ן רייכסטאַג.

קודם כל דאָס געזעץ וועגען דעם, אַז די דייטשע נאַ־ציאָנאַלע פאָהן איז נאָר מיט'ן האַקענקרייץ.

דאָס צווייטע געזעץ איז וועגען בעקומען די דייטשע בירגערשאַפט, איינע פון די גרונד־פּונקטען איז דאָס דייטשע און אַרישע בלוט.

דאָס דייטשע געזעץ הייסט: געזעץ וועגען שי־צען דעם דייטשען כבוד און דאָס דייטשע בלוט". דאָס געזעץ האָט 7 פּאַראַגראַפען, פיהרט אַריין דעם פערבאָט פון געמישטע חתונות צווישען דייטשען און יודען, אַזעלכע חתונות, וועלכע וועלען געשלאָסען ווערען אין אויסלאַנד וועלען נישט אָנערקענט ווערען דורך דער מלוכה. דער ווייטערדיגער פּאַראַגראַף פערוועהרט געשלעכטליכע בעציהונגען צווישען אַר־יער און נישט אַריער. אַ ווייטערדיגער פּאַראַגראַף פערוועהרט יודען צו בעשעפטיגען פרויען, דייטשע בירגער יונגער פון 45 יאָהר. יודען טאָרען נישט אַרויסהענגען די דייטשע מלוכה־פאָהן, זיי קענען בענוצען זייער אייגענע יודישע ווייס־בלויע פאָהן, פאַר איבערשרייטען דאָס געזעץ דראָהט לאַנג־יעה־ריגע שווערע טורמע. דאָס דאָזיגע יודען־געזעץ איז אָנגענומען געוואָרען איינשטימיג ביי שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.

די גאַנצע זיצונג פון רייכסטאַג האָט געדויערט דריי־פערטעל שעה.

נירענבערג, 15 (ספּ. טעל.)

פאַרמיטאָג האָט היטלער געהאַלטען אַ רעדע צו די שטורם־אָפּטיילונגען, אין וועלכען ער האָט צווי. אַנדערן געזאָגט: „אויב דער באָלשעוויסטישער יוד פון מאָסקווע דראָהט אונז, וועלען מיר איהם ווייזען וואָס מיר קענען.

נירענבערג, 15 (ספּ. טעל.)

אויף דעם פערזענליכען וואונש פון היטלער'ן האָט מען אָנגעמאָלדען 5 פאָרשטעהער פון דער אויס־לענדישער פּרעסע צו בעגלייטען דעם קאַנצלער בעת די פייערליכקייטען אין נירענבערג. די פּרעסע־פאָר־שטעהער זענען: פון ענגלאַנד, פראַנקרייך, איטאַליען אונגאַרן און פּוילען.

דער קאַנצלער האָט אויפגענומען די פּרעסע־פאָרשטעהער און האָט זיך פאַר זיי פערענטפערט פאַרוואָס ער האָט אין דעם בעקאַנטען 30 יוני אַזוי ברוטאַל געהאַנדעלט נעגען זיינע חברים. היטלער האָט געזאָגט, אַז מיט'ן בעזייטיגען עטליכע פער־ברעכער האָט ער אָפּגעראַטעוועט דעם איצטיגען רע־זשים.

„פּילסודסקי" אָפּגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ

גדיניע, 15. (ספּ. טעל.) הײַנט 5 אַ זיי־גער איז די שיף „פּילסודסקי" אָפּגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ. איהר ערשטע רייזע קיין אַמעריקאַ, די שיף איז פול ביז אויפ'ן לעצטען אָרט.

„דייטשע קריסטען" מאַכען פּראָפּאַגאַנדע דעם „שטירמער"

בערלין (יט"א) די לייטונג פון דער בערלינער צענטראַלע פון דער „גלויבענס־בעוועגונג דייטשע קריסטען" האָט פערעפענטליכט אין „שטירמער" אַ מעלדונג, אין וועלכער די דאָזיגע ציטונג ווערט רעקאָמענדירט אַלע „דייטשע קריס־טען" כדי „מיטצוהעלפען דעם קאַמף פון נאַציאָ־נאַל־סאָציאַליזם געגען יודענטום".

פרישע בית-עולם-שענדונג אין דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) אין האָסלאַך (רהיינלאַנד) איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ שענדונג פון אָרטיגען יו־דישען בית־עולם. לויט דער אָפיציעלער מעלדונג „איז די דאָזיגע טאַט בעגאַנגען געוואָרען מיט דער כוונה צו ברענגען שאָדען דער נאַציאָנאַל־סאָציאַ־ליסטישער בעוועגונג".

פערבאָטען אין לעטלאַנד קאָוונער יודישע ציימונגען

ריגע (יט"א) די מאַכט האָט אַרויסגעגעבען אַ פערבאָט אַריינצופיהרען קיין לעטלאַנד די קאָוו־נער יודישע ציימונגען „דאָס וואָרט" — אָרגאַן פון ציוניסטען־סאָציאַליסטען אין ליטע, און „דאָס נייע וואָרט" — אָרגאַן פון מזרחי.

מבטל־געמאַכט דעם פּראָצעס געגען אַנטי־דייטשען באָיקאָט־קאָמיטעט אין לעטלאַנד

ריגע (יט"א) מיט העכער אַ יאָהר צוריק איז אין לעטלאַנד געשלאָסען געוואָרען דער אַנטי־דייטשער באָיקאָט־קאָמיטעט, אַלס נישט־געזעצלי־כער און געגען זיינע מיטגלידער איז פערפיהרט געוואָרען אַן אויספאָרשונג. די אויספאָרשונג האָט זיך געצויגן העכער אַ יאָהר צייט און איצט איז דער ענין ליקווידירט געוואָרען, ווייל ס'זענען נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען קיין סימנים פון אַ פערברעכן.

נעכטיגע סענאַט-וואַהלען

נישט געוועהלט געוואָרען קיין איין יודישער סענאַטאָר אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 15 (טעלעפאָניש)

דאָס וואַהל־קאָלעגיום אין וואַרשאַ האָט אויס־געוועהלט פאָלגענדע 6 סענאַטאָרען: 1) מיניסטער יוזעף בעק, 2) פּראָפעסאָר וואַצלאַוו מאַקאָווסקי, 3) גענעראַל אַלעקסאַנדער אָשינסקי, 4) פּראָפעסאָר מיעטשיסלאַוו מיכאַלאָוויטש, 5) דירעקטאָר פון דער טראַמוואַי־געזעלשאַפט סטעפאַן דאָמבקאָווסקי, 6) סופר יאַן לעוואַנדאָווסקי.

אין ווילנאָ זענען געוועהלט געוואָרען: 1) געוו. פּרעמיער אַלעקסאַנדער פּריסטאָר, 2) וויזיטאַטאָר טאַדעאוש מלאָדקאָווסקי, 3) וויצע־פּרעזידענט פון ווילנאַ אַדאַם פּילסודסקי.

אין לעמבערג זענען געוועהלט געוואָרען 1) ד"ר אַלעקסאַנדער דאַמאַשעוויטש, וולאָדזשימיעזש דעציקלעוויטש. גענעראַל פּאָפּאָוויטש, וואָיטשעך גאָלוכאָווסקי, געוו. פּרעמיער לעאָן קאָזלאָווסקי, וולאַ־דיסלאַוו פּולנאַראָוויטש.

אין קראָקאָ זענען געוועהלט געוואָרען: ד"ר קונאַשניעווסקי, — פּויזנער וואָיעוואָדע, 2) פראַנ־ציששעק ליפּינסקי, 3) קלעשטשינסקי און פעליקס [illegible].

פּאָלעסיער וואָיעוואָדזטווע האָט געוועהלט: פּיאָטר אָליווינסקי, 2) פּולק. יוזעף טאַובע.

די סטאַניסלאַוואָווער וואָיעוואָדזטווע: גענע־ראַל זאַזשיצקי און דעם גלח לאָבאָדיטש.

נאָוואָגרודקער וואָיעוואָדזטווע וולאַדיסלאַוו מאַלסקי און קאָנסטאַנטי דלושאַווסקי.

ביאַליסטאָק האָט געוועהלט: י. רישקאַ, ס. טער־ליקאָווסקי און קאַזשימיעזש בוספינג.

קעלץ האָט געוועהלט: 1) יעזשי באַראַנסקי, 2) פּולק. יוליוש מאַלישעווסקי, 3) ראָמאַן האַלעוויצקי, 4) סטעפאַן רוזעל, 5) זיגמונט לעשטשינסקי און דאָמיניק זביערסקי.

פּאָמערן האָט געוועהלט: 1) ד"ה קאָנסטאַנטי שילדראָווסקי, 2) סטאַניסלאַוו טאַר.

לובלין האָט געוועהלט: ד"ר פּראָפ. עהרענקרויץ, פרוי יאַראָשעוויטש, לעטניצקי און ד"ר מאַדזשעצקי

וואָהלינער וואָיעוואָדזטווע האָט געוועהלט: געוו. פּרעמיער יענדזשעיעוויטש, מאַסלאָוו, אַדוו. סטאַני־וויטש, טאַדעאוש דוואָראַקאָווסקי.

די וואַרשאָווער וואָיעוואָדזטווע — מיניסטער מיכאַלאָווסקי, יעזשי שעמיענקאָווסקי, יאַנוש ראַד־זשיוויל, מיכאַל רוג, וולאַדיסלאַוו מאַטשעשין.

אין קאַטאָוויץ: רודאָלף קאָרנטע, גראַיעק, ד"ה פּאַוועלעץ.

טאַרנאָפּאָל: וואָיעוואָדע מאַרושעווסקי, אינזש. סטאַניסלאַוו שעדלעצקי און סט. לוצקי.

פּויזען האָט געוועהלט: אַדוו. וויטאָלד רעשקע, זיגמונט גלאַוואַצקי, סטאַניסלאַוו לאַסינסקי, בער־נאַרד כזשאַנאָווסקי.

(די סענאַט־וואַהלען אין לאָדז זעה זייט 7)

אַכטונג, ציימונגס-פערשפּרייטער!

מיר וואָרענען צום לעצטען מאָל די יעניגע ציימונגס - פערקויפער, וועלכע דערלויבען זיך אָהן אונזער וויסען אַריינ-צולעגען פערשידענע מינים פלוג-בלע-טער אין אונזער ציימונג, ווי אויך די יע-ניגע פערזאָנען צו וועמען די דאָזיגע פלוג-בלעטער געהערען, אַז מיר וועלען ציהען דערפון די ווייטגעהענדסטע קאָנסעקווענצען פון ביידע צדדים און זיי געריכטליך פערפאָלגען

אַדמיניסטראַציע „נייער פאָלקסבלאַט".

„אגענץ" אונטערהאנדעלט נישט מיט דער ארץ-ישראל-רעגירונג

וועגן די צאהל סערטיפיקאטען פאר'ן צווייטען האלבען יאהר

ירושלים, 15. (יט"א טעלעגראפיש).

דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו, טשערטאק, האָט דעם יט"א-פאָרשטעהער ערקלערט, אַז די ידיעה, וואָס האָט זיך בעוויזען אין מאנכע צייטונגען וועגען דעם, אַז די ארץ-ישראל-רעגירונג איז גרייט צו געבען אויפ'ן צווייטען האַלבען יאָהר 10 טויזענד סערטיפיקאַטען, און די אגענץ זאָל האָבען געפאָדערט 20 טויזענד, ערקלעהרט טשערטאָק, אַז די דאָזיגע ידיעה איז גרונדלאָז, די אַגענץ האָט ביז איצט נישט געמאכט קיין שום פאָרשלאָגען דער רעגירונג.

נישטא קיין אויסזיכטען פאר דייטשע פליטים צו קענען עמיגרירען קיין ראטען-פערבאנד

ערקלערט דזשעמס מאקדאנאלד דעם יט"א פארשטעהער אין זשענעווע

זשענעווע (יט"א) צוריקקומענדיג קיין זשענעווע פון זיין רייזע קיין מאָסקווע האָט דער אויבערקאָמיסאַר פאַר די ענינים פון די דייטשע פליטים דזשעמס מאַקדאָנאַלד אין אַ געשפּרעך, מיט'ן יט"א פאָרשטעהער ערקלערט ,דאָס עס קומט אין גאַנצען נישט אין בעטראַכט די פּראַגע, אַז דער סאָוויעטען-פערבאַנד זאָל אויפנעמען אַ בעדייטענדע צאָהל יודישע פליטים פון דייטשלאַנד.

די מעגליכקייט פאַר דער עמיגראַציע פון דייטשע יודען קיין רוסלאַנד — האָט מאַקדאָנאַלד ערקלערט — זענען זעהר בעגרענעצטע. אין סאָוויעטען-פערבאַנד זענען נויטיג בלויז געוויסע קאַטעגאָריעס ספּעציאַליסטען און אַ קליינער צאָהל אינדוסטריע-צווייגען און בלויז אַזעלכע ספּעציאַליסטען וואָלטען געקענט האָבען אַ מעגליכקייט צו געפינען דאָרט אַנ'אויסקום.

די סאָוויעטען-רעגירונג — האָט מאַקדאָנאַלד פערענדיגט — שיינט אָבער צו זיין גינסטיג געשטימט צום נאָרוועגישען פּראָיעקט וועגען דעם שאַפונג פון אַ צענטראַל-אָרגאַניזאַציע פון פליטים-שוץ אונטער די אויספּיציען פון פעלקער-בונד.

פעלקערבונד אויפגענומען נארוועגישען פראיעקט

וועגען שאפען א צענטראל-ארגאניזאציע פאר פליטים-הילף

זשענעווע (יט"א) דער פאָרשלאַג פון דער נאָרוועגישער רעגירונג וועגען דער שאַפונג פון אַ צענטראַל-אָרגאַניזאַציע פאַר פליטים-הילף אונטער די אויספּיציען פון פעלקער-בונד איז אַרויסגעשטעלט געוואָרען אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער זעקסטער (פּאָליטישער) קאָמיסיע פון דער פעלקער-בונד-פערזאַמלונג.

נעמענדיג אַ וואָרט צו דער גענעראַל-דעבאַטע, האָט דער נאָרוועגישער פאָרשטעהער מ. קאָהט בעגרינדעט דעם פאָרשלאַג וועגען אַ צענטראַל-אָרגאַניזאַציע פאַר פליטים. דער רעדנער האָט אונטערגעשטראָכען דעם שוידערליכען מצב פון די פליטים, בעזונדערס אויף דער לאַגע אין דייטשלאַנד האָט ער זיך אָבער נישט אָפּגעשטעלט. קאָהט האָט פערענדיגט מיט'ן אַפּעל צו די רעגירונגען, אַז דורך בעשטימען פינאַנסיעלע הילף, זאָלען זיי נעמען אַנ'אַקטיווען אנטייל אין דער לעזונג פון פליטים-פּראָבלעם.

דער יט"א-קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך, דאָס עס איז זעהר ווייניג וואַהרשיינליך, אַז שוין די איצטיגע פעלקערבונד-פערזאַמלונג זאָל בעשליסען צו שאַפען אזא צענטראַל-אָרגאַניזאַציע. די פּראַגע וועט אָבער העכסט וואַהרשיינליך שוין איצט דעבאַטירט ווערען און עס וועט אָנגענומען ווערען אַ רעזאָלוציע, וואָס רעקאָמענדירט צו שאַפען די צענטראַלע פליטים-אָרגאַניזאַציע. די דאָזיגע רעזאָלוציע וועט דאַן פאָרגעשטעלט ווערען דעם פעלקערבונד-ראַט, וועלכער וועט זיין בעשלוס נישט קענען אָננעמען פריהער ווי אין יאַנואַר 1936. פון דער אַנדערער זייט איז אָבער מעגליך, אַז דער ראַט וועט נאָמינירען אַ ספּעציעלע סוב-קאָמיסיע מיט'ן צוועק צו פאָרמולירען קאָנקרעטע פאָרשלאָגען אין דער פּראַגע פאַר דער נעכסטער סעסיע פון פעלקערבונד-ראַט אין יאַנואַר 1936.

געשטארבען בעקאנטער תלמוד-פארשער אין רומעניע

טשערנאָוויץ (יט"א) אין הערצא איז אין עלטער פון 40 יאָהר פּלוצים געשטאָרבען פון אַ האַרץ אטאַק דער אין רומעניען בעוואוסטער תלמוד-פאָרשער, הרב זיינוועל בראַנדוויין.

שפאלטונג אין אנטיסעמיטישען לאגער אין רומעניען

אנטיסעמיטישער פיהרער נישט אנגענומען די איינלאדונג צום נאצי-קאנגרעס אין נירענבורג

בוקארעשט, 15. (יט"א טעלעגראפיש) אין אנטיסעמיטישען לאַגער אין רומעניען איז געקומען צו אַ שפּאַלטונג צווישען די פיהרער קוזא און גאָגאַ דאָס איז געשעהען צוליב דעם, וואָס גאָגאַ האָט צוריקגעוויזען די איינלאַדונג צום נאַצי-קאָנגרעס אין נירענבורג.

די שפּאַלטונג וועט האָבען אַ גרויסע בעדייטונג אויף דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג אין רומעניען.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 93-101
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונט

אוונד-ברויטען א. גר. 80 צו מיטאגען
מיט אכטונג
BAR ROGOŻYKA, Legjonów 11.
צו ביליגע פּרייזען!
צובייסען
אויך פערשידענע אלטע און ווארימע
מאַכט בעקאַנט, אַז נאָך דעם זומער-סעזאָן עמפּפעהלען מיר ווייטער אונזערע געשמאַקע
Bar Rogożyka
Legjonów 11, tel. 189-14

שיך-סאלאן פון
דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט דער ג. קונדשאַפט, אַז דער בעוואוסטער
בעקאנטמאכונג.
L. ODERBERG
פּיעטריקאָווער 17
ווערט קירצליך איבערטראגען
אין א ניי פערגרעסערט לאקאל אויף
33 פּיעטריקאָווער 33
דער טאָג פון דער ערעפנונג וועט בעזונדערס בעקאַנט געמאַכט ווערען.
Salon Obuwia L. ODERBERG
מיט אכטונג

און וועט זיין סערווירט צום איצטיגען סעזאָן מיט די לעצטע מאָדעלען שיך. ●

פאר גארד,
בּיזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאלקא
פּיעטריקאָווער 7.

Doktór
A. S. TENENBAUM
Piotrkowska 109, tel. 220-25
powrócił.

אויערען, נאָז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע.
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 מיטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייזן

עבער אויף דער מאשין
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

„תומכי-אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט דאָס אין פּער איינס-קאַנצעלאַריע אַמטירט
אנ'אדוואקאט
יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 7 ביז 8.30 אָוונט און ערטיילט
יורידישע עצות
פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אונטערמעגליכע-געניצליך אומזיסט.
אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאַר דורכפיהרען ספּראַוועס.
די פערוואלטונג.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען-, האַרץ- און סקלעראָ-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145, טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה. 3—5, 8—9 אָוו.

פענסיאנאט „מירטא"
פּאַדעמבּיע ביי טושין. אינהאַבער קלוגמאן
זשעראָמסקיעגאָ 21. ווילא ווייגנאַרטען
מאַכט בעקאַנט דאָס נעהמט אָן געסט אויף די ימים נוראים און סוכות הבע"ל אין שטרענג כשר'ן און היגיעניש פיין איינגעאָרדנעטען פענסיאָנאַט, וועלכער איז פערזעהען מיט אַלע מאָדערנע בעקוועמליכקייטען ווי עלעקטרי, וואַסער-ליי-טונג א.אז.וו. מיט די בערימטסטע בעלי תפילות אויף די ימים נוראים. —— פיינע בעהאַנדלונג! מעסיגע פּרייזען. —— ערקונדיגען זיך אויפן אָרט אָדער לאָדז, פּעטריקאָווער 41, וו. 29.

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!
סעקציע ביי „פּועלי אגודת ישראל"
מיר פאָדערן אויף אַלע צייטונגס-פערקויפער צו קומען אויף דער פערזאמלונג, וואָס קומט פאַר היינט, מאָנטאָג, דעם 16. סעפּטעמבער, פּינקטליך 8 אָוונד, וואו עס וועלען בעהאַנדעלט ווערען אָנגעווייטאָגטע פראַגען.
מיט אַכטונג די פערוואלטונג.

אונזער טייערען און געשעצטען פריינד
משה קאפעל און פאמיליע
ווי אויך פאמיליע ליפּקינד
צוליב'ן טויט פון זייערע אונפערגעסליכע טאָכטער
נ"ע פראניא ליפּקינד
דריקען אויס דעם טיפסטען ביילייד
משה פאזנאנסקי און פאמיליע.

הזכרה.
היינט, מאָנטאָג, ד. 16 סעפט. 12 אַ זייגער בייטאָג קומט פאַר אויפ'ן בית החיים אַ הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאָך אונזער נישט-פערגעסליכען מאַן, פאָטער און ברודער
נ"ע שמחה אליעזר ווינקראנץ
צו וועלכע אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.
די פאמיליע.

תלפיות
בית ספר עברי לנערים
של יצחק גאלדבערג
רחוב יאַקובאַ 1
די לאָדזער עלטערן פון אָלטשטאָדטישען ראַיאָן, וועמען דער נאָמען פון יצחק גאָלדבערג אַלס שול-אינהאַבער, איז נישט פרעמד, וועלען מסתמא מיט פרייד אויפנעהמען די ידיעה, אַז די איבערנדערמאַכטע לעהר-אַנשטאַלט פון דעם דאָזיגען בעריהמטען פּעדאַגאָג איז פון נייעם שול-יאָהר אָן געוואָרען איבערגעטראָגען אויף יאַקובאַ-גאַס 1 און וועלען נישט פערזוימען די גינסטיגע געלעגענהייט באַלד אָנצומעלדען זייערע קינדער.
די קאַנצעלאַריע פון דער שולע איז אָפען פון 8 פריה ביז 6 נאָכמיטאָג.

איטאַליענישע דעלעגאַציע וועט פֿערלאָזן גענף

אהן שום קאמפּראמיסען. — אין אביסיניען האט מען מורה פאר א לופט=אנגריף אויף דער הויפּט=שטאט

רוים, 15 (ספּ. טעל.)

דער איטאַליענישער פֿאָרשטעהער אין גענף באַראָן אַלאָיזי וועט פֿריהער נישט אָננעמען קיין שום שריט ביז נאָך דער דעציזיע פֿון קאָמיטעט פֿון פֿינף. דעם בעשלוס וועט ער איבערשיקען קיין רוים און די איטאַליענישע דעלעגאַציע וועט פֿער־לאָזען גענף. דאָס וועט אָבער נאָך נישט הייסען, אַז איטאַליען טרעט אַרויס פֿון דער פֿעלקער־ליגע. דעם בעשלוס וועגען אַרויסטרעטען פֿון פֿעלקער־בונד וועט פֿערעפֿענטליכען מוסאָליני דורך ראַדיאָ בעת די גרויסע פֿאַשיסטישע פֿייערליכקייטען.

פּאָרט־סאַאיד, 15 (ספּ. טעל.)

היינט אינדערפֿריה זענען דאָ אנגעקומען 2 איטאַליענישע אונטערוואַסער־שיפֿען, וועלכע זע־נען אָפּגעשוואומען אין סועץ־קאַנאַל.

רוים, 15 (ספּ. טעל.)

נאָך דער נעכטיגער זיצונג פֿון מיניסטאָרען־ראַט הערשט די איבערצייגונג, אַז איטאַליען וועט נישט מסכים זיין אויף קיין שום קאָמפּראָמיס, ווייל אַ קאָמפּראָמיס פֿערלאַנגט צוטרוי צו אַביסיניען און איטאַליען האָט נישט דעם דאָזיגען צוטרוי.

איינע פֿון די איינפֿלוסרייכסטע צייטונגען שרייבט: איטאַליען האָט אויסגעגעבען הונדערטער מיליאָנען ליר, האָט בעוואָפֿענט 200 טויזענד מענ־שען, כדי זיך אַקעגענצושטעלען אַביסיניען. אי־טאַליען קען נישט אייביג זיך אַזוי אָנשטרענגען קיין שום קאָמפּראָמיס איז נישט אָננעמבאַר, ווייל אויסער דער ווירקליכקייט עקזיסטירט נאָך אַ נויטווענדיגקייט.

לאָנדאָן, 15 (ספּ. טעל.)

„רייטער" מעלדעט פֿון אַדיס־אַבעבא, אַז דאָס אָפּשטעלען זיך פֿון די רעגענס רופֿט אַרויס אַ גרויסע בעאונרוהיגונג ספּעציעל צווישען די אויסלענדישע סוחרים. מ'האַלט אַז אין דער ער־שטער רייה וועט פֿאָרקומען אַ לופֿט - אַנגריף אויף דער הויפּט - שטאָט.

בריסעל, 15 (ספּ. טעל.)

די בעלגישע אָפֿיצירען, וועלכע געפֿינען זיך איצט אין אַביסינישען דינסט האָבען אונטערגעשרי־בען אַ קאָנטראַקט אויף ווייטערדיגע 2 יאָהר, אונ־אָפּהענגיג ווי אַזוי ס'וועלען זיך געשטאַלטען די ווייטערדיגע געשעהענישען. זיי בעקומען צו 10 טויזענד פֿראַנק אַ חודש, פֿאַר אַ האַלב יאָהר פֿאָר־אויס און זיי זענען פֿערזיכערט געוואָרען אויף אַ האַלב מיליאָן פֿראַנק יעדער.

רוים, 15 (ספּ. טעל.)

לויט ידיעות פֿון איטאַליען זענען קיין אַלעק־סאַנדריען אָנגעקומען 630 ענגלישע זעלנער און עטליכע שיפֿען מיט נאַפֿט און קריגס־מאַטעריאַ־לען. ביז איצט געפֿינען זיך שוין אין דעם הער־מאָהנטען פּאָרט 25 ענגלישע קריגס־שיפֿען.

פֿיהרענדע ענגלישע עקאָנאָמישע צייטונג וועגן אַרבייטער=מאַנגעל אין א"י

לאָנדאָן (יט"א) די פֿיהרענדע ענגלישע עקאָ־נאָמישע צייטשריפֿט „עקאָנאָמיסט" פֿערעפֿענטליכט אַנ'אַרטיקעל וועגען דער ווירטשאַפֿטליכער לאַגע אין א"י, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט צוו. אַנד.: „דער שטאַרקער צושטראָם פֿון איינוואַנדערער מיט אינ־וועסטיציע - קאַפּיטאַלען האָט סטימולירט די ווירט־שאַפֿטליכע אַקטיוויטעט. א"י איז דאָס איינציגע לאַנד, וואָס האָט געשריטען פֿאָראויס אין דער עפּאָכע פֿון דער אַלוועלטליכער ווירטשאַפֿטליכער דעפּרעסיע. די איינוואַנדערונג, שטאַרקער קאַפּיטאַל־אימפּאָרט, שנעלע אינדוסטריעלע און לאַנדווירטשאַפֿטליכע ענט־וויקלונג — דאָס אַלץ זענען סמנים פֿון אַ לאַגע, וואָס האָט נישט קיין גלייכען אין קיין שום אַנדער לאַנד פֿאַר די לעצטע יאָהרען. אויך אין דעם לויפֿענדען יאָהר ווערט די ווירטשאַפֿטליכע עקספּאַנסיע פֿאָרט־געזעצט און דערביי איז כאַראַקטעריסטיש, אַז זי ווערט בעגלייט מיט פֿערהעלטנישמעסיג קליינע אויס־לענדישע קרעדיטען: די א"י־ווירטשאַפֿט — שרייבט ווייטער דער „עקאָנאָמיסט" — ליידט פֿון שאַרפֿען אַרבייטער־מאַנגעל. דאָס צייגט צו זיין ממש אַנ' - אַפּיקורסות אין אַ וועלט פֿון כראָנישער אַרבייטסלאָ־זיגקייט. מען דאַרף אָבער בעטאָנען, אַז, כל זמן א"י קען נישט פֿערקלענערען די לאַסט פֿון צו הויכע אַר־בייטס־קאָסטען אויף איהר ווירטשאַפֿטליכער סטרוק־טור, מוז אונאָפּהענגיג וויפֿיל קאַפּיטאַלען אָדער אָנ־שפּאָרונגען זי זאָל נישט צונויפֿזאַמלען — זייער פּראָ־פּיטאַבלע פֿערווענדונג, סיי אין אינלענדישען, סיי אין אויסלענדישען האַנדעל בלייבען שטאַרק בעגרעניצט. איבערפֿלוס פֿון קאַפּיטאַל, מאַנגעל פֿון אַרבייטס־הענד — דאָס איז א"י'ס פּראָבלעם" — פֿערענדיגט די ענגלישע צייטונג.

גרויסער אויפֿרייס אויף אַ יאַפּאַנישער שיף

טאָקיאָ, 15, (ספּ. טעל.) אויף דער יאַפּאַ־נישער קרייצער־שיף „אַלוגאַרא" איז פֿאָרגעקומען אַנ'אויפֿרייס 13 אָפֿיצירען און 28 מאַטראָסען זע־נען שווער פֿערוואונדעט געוואָרען 3 זענען דער־הרג'עט געוואָרען.

דער מופֿטי אַלס אַפּוטרופּס פֿון פּאָגראָם=העלדען

ירושלים („יט"א) „אַל דזשאַמעאַ" טיילט איצט מיט, אַז אין אויגוסט 1934, נאָך דעם בלוי־טיגען יודען־פּאָגראָם אין קאָנסטאַנטין (אַלזשיר) האָט דער מופֿטי איבערגעשיקט 50 פֿונט אויף שטיצע פֿאַר געליטענע מוזולמענער. דאָס געלד האָט ער געשיקט אַלס פֿאָרזיצער פֿון דער אַז. גער. מוזולמענישער קאָנפֿערענץ וואָס שטעהט נישט (אַק געגענזאַץ צום מוזולמענישען ראַט) אונטער דער קאָנטראָל פֿון דער א"י־רעגירונג.

Dr. med. H. LUBICZ

פֿאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פֿריהער 43), טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט

עמפּפֿאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוועגד, זונטאָג פֿון 9—11 בייטאָג און יום-טוב פֿון 9—1.
פֿאַר דאַמען — אַ בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט=שטאט)

פֿון הונגער און נויט זעלבסטמאָרד פֿון צוויי קאַלעזשאַנקעס

אויף ניזקאַ 55 האָבען געוואוינט צוויי קאַלע־זשאַנקעס, די 22־יעהריגע יאַנינאַ טשיזש און 29־יעהריגע זאָפֿיאַ שיעראַדסקאַ. ביידע האָבען געליטען שרעקליכע נויט. ביידע האָבען פֿערלוירען זייער אַרבייט.

אויסגעמאַטערט פֿון דעם הונגער און נויט האָ־בען די מיידלעך בעשלאָסען צו בעגעהען זעלבסט־מאָרד. און אויסטרינקען צו דעם צוועק זאַלץ־זויער.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען די ביידע זעלבסטמערדערינס אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאַל

עס פֿאַלען הייזער

די טעכנישע בוי־קאָמיסיע האָט בעשטימט צום איינלייגען די הייזער אויף וואָלסקאַ 73 און מלי־נאַרסקאַ 34. די לאָקאַטאָרען פֿון די הייזער דאַרפֿען פֿערלאָזען זייערע וואוינונגען ביזן 1. אָקטאָבער.

מען בויט נייע הייזער

עס האָט זיך געבילדעט אַ גרויסער בוי־קאָנסאָר־ציום, וואָס טרעט צו צום אויפֿבויען אַ גרויסען וואוינונגס - בלאָק אויף סעווערינאָוו, נעבען דעם בנין פֿון דער אובעזפּיעטשאַלניע.

* * *

אויף אַ זיצונג פֿונם בוי־ראַט זענען פֿון 78 בוי פּראָיעקטען אָנגענומען געוואָרען 32; 10 זענען אָנ־גענומען געוואָרען מיט פֿערבעסערונגען; 27 זענען אָפּגעלעגט געוואָרען און 9 אָפּגעוואָרפֿען.

ווייסע פּאַספּאָרטען פֿאַר מלוכה'לאָזע

אין דעם נאָהענטסטען נומער פֿון „דזשיעניק אוזשענדאָווי" פֿונם אינערן - מיניסטעריום זאָל זיך בעווייזען אַ פֿעראָרדענונג וועגען איינפֿיהרען אַ נייעם טיפּ פֿון פּאַספּאָרטען פֿאַר פּערזאָנען, וואָס פֿערמאָגען נישט קיין פּוילישע בירגערשאַפֿט. דאָס וועלען זיין ווייסע פּעסער, וואָס וועלען דינען די מלוכה'לאָזע אין לאַנד און אפֿילו ביים אַרויספֿאָה־רען קיין אויסלאַנד.

10 וואַגאָן מיט בולגאַרישע ווינטרויבען

די פּרוכט - הורטאָווניקעס האָבען געבראַכט פֿון בולגאַריען 10 וואַגאָן ווינטרויבען. די ווינטרוי־בען ווערען אין דעטייל קאַלקולירט אויף 1.60 אַ קילאָ.

נאָרמירונג פֿון דער אַרבייט אין די בעקערייען

ביים ביוראָ פֿון וואַרשאָווער אַרבייטס־פֿאָנד, האָט זיך געבילדעט אַ קאָמיסיע, וואָס דאַרף אַכטונג גע־בען דערויף, אַז די אַרבייט אין די בעקערייען זאָל אויסגעפֿיהרט ווערען לויטן קאָלעקטיווען אָפּמאַך, לויט די טעכנישע מעגליכקייטען פֿון די בעקערייען און ד. גל.

אַ דאַנק דער אַרבייט פֿון דער דאָזיגער קאָמיסיע, האָבען בעקומען אַרבייט נאָך 100 אַרבייטסלאָזע בעקער־געזעלען. און אין אַלע בעקערייען ווערט אָפּ־געהיטען דער געזעץ וועגען 8־שעה'דיגען אַרבייטס־טאָג.

קינד מאַלטרעטירט דורך אַ סאַדיסטקע אַ שוידערליכע, כמעט אונגלויבליכע געשיכטע

ווען עס זענען מיט אַ פּאָר טעג צוריק פֿאָרגע־מען די איינשרייבונגען פֿון קינדער אין די שולעס, האָט איין לייטער פֿון אַ שולע אויפֿמערקזאַם גע־מאַכט אויף אַ קינד, אַ מיידעלע פֿון 7 יאָהר, וועל־כעס איז געקומען זיך איינשרייבען אין שולע, אין וועלכע האָט געמאַכט אַ מאָדנעם איינדרוק. זי איז געווען זעהר נערוועז, אָנגעשראָקען, געציטערט און פֿאַר שרעק נישט געקאָנט ענטפֿערען אויף קיין שום פֿראַגע. ווען מען האָט זיך נעהנטער צוגעקוקט צום קינד, האָט מען בעמערקט פֿיל ברוינע און בלויע צייכענעס פֿון שלאָגען, שטעכען און קנייפּען. אויפֿן גאַנצען לייב פֿון קינד. די שול־מאַכט האָט זיך מיט דעם קינד פֿעראינטערעסירט, און דורך דער פּאָליציי דערגאַנגען די שרעקליכע זאַכען. דאָס קינד האָט איבערגעטראָגען אַ גיהנום. די מוטער איהרע וואוינט נישט מיט איהר מאַן. זיין אָרט פֿערטרעט אָבער די 31־יעהריגע אַנטאָנינאַ לעאַנאַרטשיק — אַ פּרוי, אַ סאַדיסטקע, אַ סעקסועל - אומנאָרמאַלע. זי האָט אויף אַ שוידערליכען אופֿן טעראָריזירט די מוטער און אויף נאָך ראַפֿינירטען און אונמענשליכען אופֿן מאַלטרעטירט דאָס קינד.

בעת דער פּאָליציייאישער אויספֿאָרשונג האָט די מוטער פֿונם קינד ערקלערט, אַז זי האָט געליטען פֿון דער לעאַנאַרטשיק, ווייל זי איז מאַטעריעל אָפּהענ־גיג פֿון איהר, זי האָט בעוויזען, אַז אויך זי איז צעשלאָגען און פֿערמאָגט שוואַרצע צייכענעס אויפֿן גאַנצען לייב.

נאָך דער אויספֿאָרשונג האָט די פּאָליציי די לע־אַנאַרטשיק אַרעסטירט. די קליינע אירענקע (אַזוי הייסט דאָס קינד), האָט מען איבערגעפֿיהרט אין קינדער־שפּיטאַל, וואו זי וועט אַ לענגערע צייט מוזען זיין אויף קוראַציע.

פּאָליטישע נייעס

דער מלוכה - פּרעזידענט האָט אויפֿגענומען דעם וויצע־מיניסטער און דעם פֿינאַנץ־מיניסטער ה' אַדאַם קאָץ, וועלכער פֿאָהרט אָפּ מיט דער דאַמף־שיף „פּילסודסקי" קיין אַמעריקאַ.

דער מלוכה - פּרעזידענט האָט איבערגעגעבען מיטן וויצע־מיניסטער אַ בריף פֿאַרן פּרעזידענט — רוזוועלט.

* * *

דער מלוכה - פּרעזידענט האָט אויפֿגענומען נעכ־טען אַ דעלעגאַציע פֿון 84. פּולק פֿון פּינסק מיט פּולקאָווניק זאַווישלאַק בראָש. די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבען דעם מלוכה - פּרעזידענט אַנ'אָנדענקס פֿינגערל און איהם איינגעלאַדען אויף דעם 15־יעה־ריגען יובל פֿון פּולק.

* * *

דער מלוכה - פּרעזידענט האָט נאָכדעם נאָך אויפֿ־גענומען דעם פּרעזעס פֿון „באַנק גאָספּאַדאַרסטוואַ קראַיאָווענאַ" ד"ר ראָמאַן גאַרעצקי, און דעם אויס־סעראָרדענטליכען געזאַנדטען און בעפֿולמעכטיגטען אין ריגע ה' בעטשקאָוויטש.

* * *

דער גענעראַל - אינספּעקטאָר רידז־שמיגלי האָט נעכטען אויפֿגענומען דעם געזאַנדטען און בעפֿול־מעכטיגטען מיניסטער פֿון רומעניען ה' קאָנדרע, וועלכער איז געקומען מיט אַנ'אָפּשידס־וויזיט. ווי אויך די דעלעגאַציע פֿון 84. פּולק אין פּינסק. וועל־כע האָט דעם גענעראַל - אינספּעקטאָר אויך פֿערבע־טען אויף דעם 15־יעהריגען יובל פֿון פּולק.

* * *

די מיטגלידער פֿון דער רעגירונג מיט זייערע נאָ־הענטע זענען נעכטען געקומען צו די איינווייהונגס־פֿייערליכקייטען פֿון דעם דאַמפֿער „פּילסודסקי". שפּעטער האָבען זיי בעזוכט דעם פּאָרט אין גדיניע אויף שיפֿלעך און מיט מאָטאָרובקעס.

* * *

דער בילדונגס־מיניסטער יענדזשיעיעוויטש האָט בעת'ן בעזוך אין גדיניע, צוזאַמען מיט'ן שול־אינ־ספּעקטאָר וויזיטירט די פֿאָלקס־שולען און נייע־אויפֿ־געקומען שולען אין די אַרבייטער־דאַיאָנען. דער מי־ניסטער האָט בייגעוואוינט עטליכע לעקציעס און געבליבען זעהר צופֿרידען מיט דעם שול־וועזען אין גדיניע.

* * *

אויף אַ זיצונג פֿונם מיניסטאָרען־ראַט אין אי־טאַליען איז בעשטימט געוואָרען דער פּראָיעקט פֿון קעניגליכען דעקרעט וועגען אַ קאָנסולאַרער קאָנ־ווענץ צווישען פּוילען און איטאַליען. דער פּראָיעקט איז אונטערגעשריבען געוואָרען דעם 10 יולי דורך מוסאָליני און אַמבאַסאַדאָר וויסאָצקי.

נישט אין אַלע פֿאַלען מעג מען דע־קאָרירען די הייזער מיט די מלוכה'שע פֿעהנער.

דער רעגירונגס - קאָמיסאַר פֿון שטאָט וואַרשע וואָיעוואָדע יאַראָשעוויטש האָט אַרויסגעגעבען אַ צירקולאַר, אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, אַז דאָס דעקאָרירען די הייזער מיט פֿעהנער פֿון מלוכה'שע פֿאַרבען איז דערלאָזט נאָר אין פֿאַל פֿון אַ פֿאָלקס־יום־טוב (דעם 3 מאַי, 11 ליסטאָפּאַד), כדי אונ־טערצושטרייכען וויכטיגע מאָמענטען אין לעבען פֿון פֿאָלק א. ד. גל. אָבער בשום אופֿן נישט לויט'ן איי־גענעם איינזעהן פֿון די אינהאָבער פֿון די הייזער ווי צום ביישפּיל צוליב אימפּרעזעס פֿון פּריוואַטע געזעלשאַפֿטען, געיעגען א. ד. גל.

וואָיעוואָדע יאַראָשעוויטש ווייזט אָן דערויף, אַז עס איז נישט דערלאָזבאַר צו בענוצען די פֿעהנער אויף פֿייערונגען, וואָס טראָגען נישט קיין מלוכה'־שען כאַראַקטער.

ביליגער דירה־געלד אין נייע הייזער.

ווי מען שמועסט זאָל איינגיכען ערשיינען אַ דעקרעט פֿון מלוכה־פּרעזידענט וועגען ביליגער מאַ־כען דירה־געלד אין נייע הייזער מיט 50 פּראָצענט.

געשטאָרבען דער זיבענטער קרבן פֿון דער הויז - קאַטאַסטראָפֿע פּרעטאַ 16.

נעכטען איז אין וואַרשאַ געשטאָרבען דער זי־בענטער קרבן פֿון דער קאַטאַסטראָפֿע אויף פּרעטאַ 16, חנה ליבע גאָלדקאָרן, 6 וואָכען האָט זי געקעמפּט מיט'ן טויט, זי איז געקומען צו קבורה אין דעם ברו־דער און שוועסטער־קבר פֿון די קרבנות.

גרויסע שׂרפֿה אין אַ פּאַפּיר־פֿאַבריק.

נעכטען איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפֿה אין דער פּאַפּיר־פֿאַבריק פֿון ליבער און קאַשיצקי, נעבען מזרח־וואָקזאַל, דער וואָקזאַל איז אָפּגעהיטען גע־וואָרען, די שאָדענס זענען זעהר גרויס.

דערטרונקען געוואָרען אַ בעקאַנטע יודישע שווימערין.

בעת דער שווים - פֿערמעסטונג וואַרשאַ — ווי־לאַנאָוו איז דערטרונקען געוואָרען די בעקאַנטע יו־דישע שווימערין די 20־יעהריגע שׂרה שיינגראָז.

אַ דרייסטע גנבה ביי אַנ'אַדוואָקאַט. אַ „גראַף" — אַלס קליענט.

אין דער קאַנצעלאַריע פֿון אַדוואָקאַט ווילהעלם ראָטפֿעלד (שענקעוויטשאַ גאַס 14) איז געקומען אַלס קליענט אַנ'עלעגאַנט געקליידעטער הער און זיך פֿאָר־געשטעלט אַלס גראַף זאַיאָנטשקאָווסקי. דעם „הוי־כען" קליענט האָט אויפֿגענומען אין פֿערטרעטונג פֿון אַדוואָקאַט, דער אַפּליקאַנט קאָטלאַר. אין אַ גע־וויסען מאָמענט האָט מען קאָטלאַרען אַרויסגערופֿען צום טעלעפֿאָן. דער געשפּרעך אין טעלעפֿאָן האָט געדויערט כמעט אַ פֿערטעל שעה. דער אַפּליקאַנט האָט זיך בשום אופֿן נישט געקענט צוזאַמענרעדען מיט דעם טעלעפֿאָנירענדען.

ערשט ווען קאָטלאַר איז צוריק אַריינגעקומען אין קאַנצעלאַריע און געטראָפֿען אַלע שופֿלאָדען אָפֿען און דעם „גראַף" נישט אויפֿ'ן אָרט, האָט ער פֿערשטאַנען, אַז דער „גראַף" און דער טעלעפֿאָן־געשפּרעך האָבען איין שורש — אַנ'אָפּגערעדטע זאַך, ווי צו בע'גנב'ענען די קאַנצעלאַריע פֿונם אַדוואָקאַט.

דער „גראַף" האָט אַרויסגענומען עטליכע הונ־דערט זל. געלד און פֿערשידענע ווערט־פּאַפּירען.

רויזען - עפּידעמיע.

צווישען די אַנשטעקענדע קראַנקהייטען האָט זיך לעצטענס בעוויזען כמעט ווי אַנ'עפּידעמיע די קראַנק־הייט פֿון רויז. אין משך פֿון דער פֿערגאַנגענער וואָך זענען פֿערנאָטירט געוואָרען 78 פֿאַלען פֿון אַ רויזען־ערקראַנקונגען.

אַ מאָטאָציקל אַנגעפֿאָהרען אויף אַנ־אויטאָ 3 פּערזאָן פֿערוואונדעט

אויף רוג אַל. יערוזאַלימסקאַ און פּאָזנאַנסקאַ גאַס איז אַ מאָטאָציקל מיט'ן גאַנצען אימפּעט אָנגע־פֿאָהרען אויף אַנ'אויטאָ. פֿון דעם צוזאַמענשטויס זענען בעשעדיגט געוואָרען דער אויטאָ און דער מאָ־טאָציקל. דערביי איז דער פּאַסאַזשיר פֿון דעם אויטאָ דער 32־יעהריגער יעזשי קאַרפּינסקי, שווער פֿער־וואונדעט געוואָרען, דער מאָטאָציקליסט, דער 24־יעהריגער דוד הערמאַן און זיין מיטרייזענדע מאַר־טאַ ווענוק האָבען בעקומען לייכטערע וואונדען.

פּוילישע נ. צ. אָ־דעלעגאַציע ביים מי־ניסטער גאַווראָנסקי אין ווין.

פֿון די נ. צ. אָ.־קרייזען ווערט מיטגעטיילט: נאָכ'ן שלום פֿון נ. צ. אָ. קאָנגרעס אין ווין האָט דער פּוילישער באָטשאַפֿטער אין ווין מינ. גאַווראָנסקי אויפֿגענומען אַ דעלעגאַציע פֿון דער פּוי־לישער קאָנגרעס - רעפּרעזענטאַנץ אין די פּערזאָן פֿון די ה"ה אדוו. ד. מאָזשאָוויטש, אדוו. ד. ווייג־בערג, א. פּראָפּעס, ד"ר לוסטיג און ד"ר ראָזענמאַן. די דעלעגאַציע האָט דעם מינ. גאַווראָנסקי אויסגע־דריקט אַ הערצליכען דאַנק פֿאַר דער וואַרימער בע־ציהונג מצד דער פּוילישער מאַכט צום קאָנגרעס פֿון דער נ. צ. אָ., וואָס האָט זיך אויסגעדריקט אין דער אָנוועזענהייט פֿון מינ. גאַווראָנסקי אויף דער פֿייערליכער ערעפֿנונג פֿונם קאָנגרעס און פֿון דעלע־גירען ספּעציעל צום קאָנגרעס דעם מיניסטעריאַל־ראַט גראַף סקאַרבעק. די דעלעגאַציע האָט דעם מי־ניסטער אינפֿאָרמירט וועגען גאַנג פֿון די קאָנגרעס־בעראַטונגען און וועגען אָנטייל פֿון דער פּוילישער דעלעגאַציע אין דער קאָנגרעס - אַרבייט.

מינ. גאַווראָנסקי האָט מיט גרויס אינטערעס אויס־געהערט דעם בעריכט פֿון דער דעלעגאַציע, בעטאָ־נענדיג, אַז די יודענשטאַאַט־אידעע מוז אָנטרעפֿען אויף דער אַלגעמיינער סימפּאַטיע און פֿערשטענדניש פֿון דער גאַנצער וועלט. (יט"א)

ד"ר טהאנ'ס ענטפער די קאמבאטאנטען

דער געוועזענער פרעזעס פון יודישען „קאלא", רעפ. ד"ר טהאן, קעגען וועלכען עס איז ארויסגעטרעטען דער אדורכגעפאלענער, אנגעווארפענער קאנדידאט אין קראקע, דער קאמבאטאנט ספירא אויף א וואהל־מיטינג, האט איצט פערעפענטליכט פאלגענדען ענטפער:

„איינער אזא קאמבאטאנט — איך ווייס באמת נישט ווי איהם צו טיטולירען, ווייל איך ווייס נישט צו וועלכער ראנגע ער האט זיך דערדינט און אויף וועלכען פראנט צי אויפ'ן פאדערשטען אדער היגטערן. ס'איז דאך פערשידענס פארגעקומען האט געווארפען א פראגע, וואס האט מיך געוואלט אריינפיהרען אין א גרויסע פערלעגענהייט: וואו איז געוועזען טהאן, ווען מיר זענען געשטאנען אויפן קריגס־פראנט?

אלזא איך פיהל זיך באמת נישט פערלעגען דורך דער דאזיגער פראגע און איך בין אומשטאנד קורץ און שארף צו ענטפערן: איך בין דעמאלט געוועזען אויפן יודישען פראנט.

און דאס איז נישט גלאט אזוי בילדליך געזאגט: דאס איז דער בוכשטעבליך אמת, בעת דער מלחמה האט עקזיסטירט א יודישער פראנט און דער פראנט איז געוועזען זעהר בעדראהט, זעהר געפעהרליך און דערפאר אליין, וואס מען האט אויף איהם אונברחמנות'דיג געשאסען און ער האט אפילו נישט געהאט גענוג כוחות זיך צו פערטיידיגען. און דא האט זיך געהאנדעלט אין דעם, אז די יודען, וואס האבען זיך געפינען צוזאמענגעדריקט אויף זייער שרעקליכען פראנט, זאלען בעקומען ווי אמוועניגסטען קלעפ, און וואס מעהר שטיקלעך ברויט, אפילו פערשטעהט זיך, אהן פוטער. מיר זענען דעמאלט נאך געווען זעהר בעשיידען.

איך האב אלזא געדינט אויפן יודישען פראנט. איך האב נישט שלעכט געמוזט דינען, אויב די יודען האבען מיך גערן נאך דער מלחמה געשטעלט אויף אנ'אנדערען פראנט, וואס איז וואס אנ'אמת געווען ארומגערינגעלט מיט א גרעסערען גלאנץ, ווי דער ביז־איצטיגער, וועלכער האט אבער אויך געפאדערט א שטארקע וואכזאמקייט און אפט א זעהר שארפען קאמף, אזוי ארום בין איך אריינגעקומען אין סיים און דאס האט זיך איבער'חזר'ט 4 מאל. עס איז שטענדיג געווען דערזעלבער פראנט — איך האב איהם קיינמאל נישט געטוישט און אויך דער „פראנט" האט מיך נישט געטוישט. איך בין זיך מודה, אז איך האב זיך געפיהלט ווי ארגאניש מיט דעם פראנט צוזאמענגעבונדען און האב גערן ערפילט מיין דינסט. הגם, גאט איז מיין עדות, אז דער דינסט איז אפטמאל געווען איבער מיינע כוחות.

דאס איז די געשיכטע פון מיין פראנט און מיין פראנט־דינסט, פאר וועלכער איך האב נישט בעקומען קיין שום אפצייכען. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אז איך קעהר זיך צוריק צו דעם פראנט און איך ווענד זיך צו איהם יעדעס מאל, ווען איך וויל צו א געזעלשאפטליכען עהרען־אמט, צי פשוט אנ'ארבייטס־פאסטען. איך ווענד זיך נישט צו אנ'אנדערען פראנט, אויף וועלכען איך האב נישט געדינט. ווען איך וואלט געדינט אויף אנ'אנדערען פראנט, איז קלאר, אז איך וואלט זיך נאר צו איהם געווענדעט נאך עהרען־אמטען, אפצייכנונגען און אזוי ווייטער.

און דא איינענטליך געפינט זיך דער קריטישער פונקט, אויף וועלכען עס צוגעהען זיך אונזערע וועגען — מיינער און פון די קאמבאטאנטען. איך בלייב ביי מיין פראנט, און זיי טוישען איהם, אויף אנ'אנדער ארט האבען זיך פערדינט געמאכט און אויף אנ'אנדער ארט שטעלען זיי אויס ברייט די הענד, מען זאל זיי בעצאהלען. וואס הייסט דאס — צי איז נישט פערהאן אויף זייער פאקטישען פראנט קיין שום אינסטאנץ, צו וועלכער זיי קענען זיך ווענדען נאך די פערשידענסטע בעלויהנונגען, וואס עס קומט זיי פאר זייער ערפילטען דינסט?

איך האב דעם איינדרוק, אז אויף יענעם פראנט שענקט מען אויך נישט דאס וואס עס קומט זיי אויף א קלארען אדער עטוואס קרומען וועג. זיי האבען דאך זעהר דאנקבארע טיטולען און אפט אויך גאנץ פעטע פאסטענס. און עס פאסירט, אז נישט קיין טיטולען און נישט פאסטענס ליגען נישט אויף דער גלייכער ליניע, וואס איז א פערלענגערונג פון יענעם אורשפרינגליכען פראנט.... אט אזוי — פערשידענע וועגען, גלייכע און נישט קליינע, פיהרען צו פערזעהען זיך מיט רוהם. און איצט פיהרט די ליניע ביז צום סאמע צענטער פון יודען לעבען. „צאהלט אונז, ווייל מיר זענען קאמבאטאנטען!" דאס איז דער רוף, וואס הערט זיך לעצטענס אויף דער יודישער גאס. אזוי געשעהט אין דער הויפט־שטאט, אזוי ביי אונז און כמעט אויפן גאנצען שטח פון דער פוילישער ערד. אין ערשטען מאמענט זענען די יודען עפעס ווי צוטומעלט געווארען — וואס ווילען אייגענטליך די דאזיגע מענשען פון אונז? נישט זיי קענען די יודישע ענינים, נישט די יודען קענען זיי — אט אזוי: זיי האבען געדינט אין מיליטער, מוזען מיר הייסט דאס, זיי אפגעבען די הערשאפט איבער אונזערע נשמות. און די דאזיגע פרעטענסיע איז אזא ענטשידענע, אזא חוצפה'דיגע, אז אין ערשטען מאמענט, האט זיך אויסגעוויזען, אז עס איז גארנישט פערהאן קיין ווידערשטאנד. און די יודען האבען זיך ווירקליך פערשעהמט: וואס איז דאס, צי איז עס באמת אזא העראאיזם, אז א יוד דינט אין מיליטער און גיט אפ זיין לעבען פארן פאטערלאנד? ווען האבען דאס יודען דעם דאזיגען עלעמענטארען חוב נישט ערפילט? איך האב געזעהען די דאזיגע יונגע לייט אין 1920 אין יאבלאנע, ווי טיף זיי האבען זיך געפיהלט אומגליקליך, ווען אויף א געוויסען מאמענט צוליב עפעס א טראגישען מיספערשטענדעניש האט מען אפגעווארפען זייער קרבן עולה.

לאזט אלזא צורות מיט דעם דאזיגען אונזיניגען טיטול. דאס ערפילען דעם עלעמענטארען חוב גיט נישט קיין שום בעזונדערע רעכט און פריוויל‌עגיעס. ווען עמיצער איז שטאלץ אויף דעם טיטול קאמבאטאנט, האט ער אהן שום ספק דערצו דאס פולע רעכט. מען דערנידריגט אבער דעם דאזיגען גערעכטען שטאלץ, ווען מען פערבינדט מיט איהם פרעטענזיעס צו בעזונדערע פריוויל‌עגיעס.

דאס פוילישע יודענטום האט זיך אפגעווענדעט מיט צארן פון די, וואס געהען אויפן מארק מיט זייערע מעדאל‌ען אדער וואונדען און ווילען זיי פערקויפען. אפשר האבען אונזערע קאמבאטאנטען און אויך יענם קאמבאטאנדל, וואס האט מיך, גאט די נשמה שולדיג, אטאקירט דערפאר, וואס איך בין נישט געגאנגען צוזאמען מיט איהם אויפן פראנט, אמאל עפעס געהערט וועגען יענעם קאראליאן, וועלכער האט טאקע געהאט פערשידענע קאנפליקטען צוליבן אויפדעקען די וואונדען.

יעדער עפענטליכער דינסט פאדערט זיינע ספעציעלע פעהיגקייטען און זיין געהעריגע צוגרייטונג. מען קען זיין פעהיג צו מיליטער־דינסט און נישט טויגען צום פארלאמענטארישען דינסט. קיינמאל דארף מען נישט בינדען זאכען, וואס געהערען נישט צו זיך און אמוועניגסטען מעג מען זיך בעמיהען וועגען געזעלשאפטליכע עהרען־אמטען, וואס זענען קודם כל א ספעציפישער דינסט, וואס פאדערט געוויסען פעהיגקייטען און ערפאהרונג.

די דאזיגע לעקציע האט דאס פוילישע יודענטום געגעבען די לעצטענס צו שרייערישע און חוצפה'דיגע קאמבאטאנטען. קיין איינער פון זיי איז נישט אויסגעוועהלט געווארען און האבען דאס רוב, ווי דאס איז געווען אין ווארשא בעקומען א לעכערליך קליינע צאהל שטימען. אמת, אז די דאזיגע קאמבאטאנטען האבען בעוויזען קאליע צו מאכען א רייה יודישע מאנדאטען און דערמיט אפצושוואכען איין פראנט, צו וועלכען זיי געהערען אייגענטליך אינגאנצען נישט — דעם יודישען פראנט. פון דאזיגען ערפאלג וועט זיי זיכער נישט ארויסוואקסען קיין איין צווייגעל אין קאמף פון זייער רוהם....

דאס מורא'דיגע יודישע „געטא"
אין דריטען רייך

די „נויע וועלט - ביהנע" פערעפענטליכט א אנאנימע קארעספאנדענץ פון איהר בערלינער בעריכט געבער, פון וועלכע מיר ברענגען דא אייניגע פרטים:

דאס רוב בערלינער יודען זאגט אזוי: „מיר געפינען זיך אויפ'ן וועג צום געטא!" א סך פון זיי ווילען אפילו דאס דאזיגע געטא ווייל לויט זייער מיינונג וועט דאס זיי פערזיכערען מינדעסטענס רעגולירטע בעציהונגען. עס וואלט זיי פערזיכערט אייגענע וואוינונגס־קרייזען, בעזונדערע געשעפטען, קאפעען און קינאס, יודישע אפטיילונגען אין די באהנען און טראמוואיען. אין יודישע קאפעען, וואלטען זיי לייכטער אפגעעטעמט. אין בעזונדערע וואוינונגס־קרייזען וואלטען זיי ענדליך געוועזען צווישען זיך. יענע פון די בערלינער יודען, וואס זענען אויף אזא אופן מסכים אויף א געטא האלט דאס כמעט פאר א מענשליכע לעזונג פון דער פראגע. זיי זענען איבערצייגט, אז שוין דער איצטיגער פארטיי־טאג אין נירענבערג וועט ברענגען פאר די יודען געזעצען, וואס פירן איין דאס געטא.

א קליינער טייל פון די יודען זעהט די לאגע אין נאך שווארצערע פארבען. זיי האבען מורא, אז מען וועט ביי די יודען פשוט צונעהמען דאס פערמעגען און שפעטער ארויסטרייבען פון לאנד. „פון קאנצענטראציע לאגערן וועט מען אונז אפשיקען דירעקט ערגיץ קיין בראזיליען, קיין ארגענטינא". אויך יענע יודען, וואס געבען זיך נישט אונטער די פערצווייפעלטע שטימונגען זענען אויך אויסערגעוועהנליך בעאונרוהיגט. אין יעדען מאמענט ביי טאג אבער ביי נאכט, אין יעדען הויז און אויף יעדער גאס קען פלוצים עפעס געשעהען, וואס איז אונמעגליך געווען פאראויסצוזעהן. מיט אמאל טאר מען מעהר נישט געהן צום מילך־הענדלער ביי וועלכען מען קויפט שוין זייט 10 יאהר: ער ציהט מיט די פלייצעס און בעט זיך שטילערהייט, אז מען זאל אויף איהם רחמנות האבען און נישט קומען צו איהם א פאר טעג, ווייל ער געפינט זיך אונטער אבסערוואציע. אויף דער פראווינץ האט מען זיך דערצו שוין זייט א געוויסער צייט צוגעוואוינט, אבער איצט הויבט זיך אן דער געוועלבער טעראר אויך אין בערלין, דערווייל נאר אין די פארשטעט.

א קליינע סצענע: א יודיש פאר שפאצירט אין קרונעוואלד און נאך א לענגערע דיסקוסיע נעהמט עס זיך די דרייסטקייט אריינצוגעהען אין א גארטען רעסטאראציע, זיי געפינען אזא לאקאל וואס האט נישט אויף דער טיר קיין אנטיסעמיטיש'ע אויפשריפט. זיי ריזיקירען און געהען אריין, זיי זעצען זיך אין א ווינקעל און וואגען נישט אויפצוהויבען די אויגען אויף די איבעריגע געסט. דער מאן וואלט געוואלט אויסטרינקען נאך א גלאז ביר. א לאנגע דיסקוסיע צי דאס איז מעגליך. די פרוי רעזיגנירט: ניין; דער קעלנער איז ביים בעדינען געווען נישט זעהר העפליך... זיי זיצען שווייגענד פאר די לאנגע גלעזער. אין א געוויסען מאמענט וואלט די פרוי געוואלט געהען אין טואלעטען צימער. דאסמאל ענטשיידעט דער מאן: ניין, דער וועג פיהרט איבערן גאנצען לאקאל, מען וואלט געדארפט אדורכגעהען נעבען מינדעסטענס 50 געסט. די פרוי וואלט געוואלט פערזיכערען א פאפיראס, דער מאן נעהמט איהר ארויס פון האנד נאך איידער זי האט איהם אנגעצינדען און בעשווערט זי, אז זי זאל ווארטען ביז זיי וועלען זיין אינדערהיים. ווען דער מאן צאהלט וואגט ער נישט דעם קעלנער צו קוקען אין די אויגען אריין און רוקט איהם אריין א איבערטריבען הויך טרינק־געלד. מיט אראפגעלאזטע קעפ פערלאזען זיי דאס לאקאל.

ערגער איז אין די ווייטערע אומגעגענד פון בערלין. א סך האנדעלס פערטרעטער, וואס בערייזען די פראווינץ מיט א אויטא, מוזען דערפון רעזיגנירען ווייל אין די קלענערע ישובים פערקויפט מען זיי מעהר נישט קיין בענזין. אויפ'ן דארף האבען די מענשען מעהר נישט די דרייסטקייט צו וועקסלען מיט יודען א פאר ווערטער, אפילו ווען מען פרעגט זיי דעם וועג. דער אפיציעלער דרוק איז צו שטארק, די דארפישע געוועלבער זענען געצוואונגען צו קויפען שילדלעך מיט דער אויפשריפט: „יודען זענען נישט געוואונשען". דער פרייז פון שילדעל איז צוויי מארק און אפילו דאס קלענסטע געוועלבעל מוז האבען צוויי אזעלכע שילדלעך.

ביי דעם אלעם געפינען זיך אייגענטימער פון דארפישע געוועלבער אין דער משונה'דיגער לאגע, וואס הגם זיי טארען גארנישט פערקויפען צו יודען, זענען זיי אבער אליין געצוואונגען אלץ צו קויפען ביים יודישען הורטאווניק. בכדי צו בעקומען וועש אדער דאמען קאנפעקציע זענען די אייגענטימער פון די קליינע געשעפטען געצוואונגען זיך אפצורעדען מיט די נישט ארישע פערטרעטער אויף א געהיימע צוזאמענקונפט. זיי טרעפען זיך אין א פינסטערע נאכט אין שכנות'דיגען שטעטעלע, אמבעסטען באלד אויפ'ן וואקזאל און דארט ערלעדיגען זיי שנעל דאס געשעפט.

די יודישע געשעפטען אין די קליינע שטעט שטעהען פאר א פולשטענדיגע רואינע. עס איז בערעכענט געווארען, אז אויף הונדערט פערקויפער געפינען זיך 5 קונים. עס בלייבט דעריבער נישט איבער ווי נאר צו פערקויפען אונטער'ן קאסטען פרייז, אבער אויך דאס איז זיי לעצטענס פערבאטען געווארען.

אין בערלין האט מען לעצטענס אנגעהויבען צוזאמענצושטעלען הויז־ליסטעס אויף די דערפער און קליינע שטעט, האט מען דאס שוין געמאכט גאנץ אפען מיט א יאהר צוריק אין בערלין מאכט מען מען דאס געהיים: „דאס איז א ווילדע אקציע", זעהר א עפעקטפולע: יעדעס פארטיי קעמערעל פון דער גאס שטעלט צוזאמען איהר ליסטע: מילער אויפ'ן ערשטען שטאק שטעהט אין קרובה־שאפט מיט יודען, פרוי שולץ אויפ'ן צווייטען שטאק קויפט אפט ביי יודען, די פאמיליע שמידט אין דער אפיצינע דרוקט זיך אויס פריינדליך וועגען יודען.

אין די לעצטע צוויי וואכען האט מען שוין נישט צוגעטיילט די יודישע לעבענסמיטעל געשעפטען אין בערלין קיין סחורה, די אייגענטימער זאגט מען: „עס איז פארהאן ווייניג שמאלץ וועלען די יודען בעקומען שמאלץ פאר זייערע געשעפטען ערשט דאן ווען אלע נישט יודישע געשעפטען וועלען זיין פערזעהען". דאס הייסט זיי בעקומען אינגאנצען נישט. אדער מען צווינגט די יודישע סוחרים תיכף צו בעצאהלען מיט מזומן פאר דער סחורה, מען צווינגט די אגראסיסטען נישט צו ערטיילען די יודישע דעטאליסטען קיין קרעדיט

סקאטלענד יארד — דער לאנדאנער פאליציי-אמט

אין צענטער פון לאנדאן, נישט ווייט פון פארלאמענט, צווישען די אייביגע וואלקענס שטויב, שטעהט א ריזיגער בנין. דאס איז א מערקווירדיגער בנין. שטענדיג הערשט דארט א שטילקייט, די טירען זענען פערמאכט, די שלעסער פערראסט, די פענסטער ביז צו דער העלפט פערהאנגען. דער דאזיגער געהיימניספולער בנין, איז דער בעריהמטער סקאטלענד יארד, דאס לאנדאנער פאליציי־אמט.

אריינצוקומען אינעווייניג איז לייכט, ארויסצוגעהען — א סך שווערער, אויב מען וויל בעזוכען דעם גאנצען בנין פון סקאטלענד יארד קען מען לייכט בעקומען פון דיזשורירענדען אפיצער א פשעפוסטקע. דעם דאזיגען דאקומענט טאר מען אבער נישט פערלירען. אהן דעם דאזיגען שטיקעל פאפיר איז מען דער געפאנגענער פון סקאטלענד יארד, ביז מען ווערט נישט דורך א פערטרויענסווערטע פערזאן אידענטיפיצירט.

א קארעספאנדענט פון אנ'אויסלענדישער צייטונג שרייבט אין א רעפארטאזש פון סקאטלענד יארד פאלגענדעס: דער ערשטער איינדרוק אין בנין פון דער לאנדאנער פאליציי איז זעהר נישט קיין אנגענעהמע. דער בנין איז אלט?.... ניין, ער איז אויפגעבויט ערשט אין יאהר 1888, אבער די אייגענטליכע ארבייט האט זיך דארט אנגעהויבען ערשט אלס רעזולטאט פון צוויי בעקאנטע אפערעס, וואס האבען אין ענגלאנד געמאכט א גרויסען איינדרוק. די ערשטע אפערע איז געווען מיט דעם פולקאווניק מעפלסאן. אלס גרויסער ליבהאבער פון מוזיק האט ער אין 1886 געשאפען די געזעלשאפט צו בויען אנ'אפערען־הויז". עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז מעפלסאן איז געווען א פעהיגער ארגאניזאטאר, אבער א שלעכטער סוחר. אלס רעזולטאט, האט די געזעלשאפט געמוזט פערענדיגען איהרע געשעפטען מיט א דעפיציט פון 90 טויזענט פונט שטערלינג; דערביי איז דער פלאץ, וואס איז פריהער געקויפט געווארען, פערקויפט געווארען אויף א ליציטאציע פאר א לעכערליך קליינעם פרייז פון 3000 פונט, אויפן דאזיגען פלאץ, וואס די רעגירונג האט אפגעקויפט, איז ענטשטאנען דער סקאטלענד יארד.

דאן איז ענטשטאנען א נייע אפערע און נעמליך בעת'ן גראבען די פונדאמענטען האט מען געפינען דעם טויטען קערפער פון א דערמארדעטען מיט אויספארשען דעם ענין האט זיך פערנומען סקאטלענד יארד. אבער עס איז איהר נישט געלונגען פעסטצושטעלען די פערזאן פון ערמארדעטען און דאס האט ארויסגערופען א שטארקע קריטיק אויפן אדרעס פון דער פאליציי.

סקאטלענד יארד שטעהט אויף דער וואך פון דער זיכערקייט פון דער גרעסטער הויפט־שטאט אין דער וועלט. איהרע כוחות בעשטעהען פון 20 טויזענט מאן. אויף 8 מיליאן איינוואוינער איז דאס אבער א צו קליינע צאהל. דער יעהרליכער בודזשעט פון סקאטלענד יארד בעטרעפט 6 מיליאן פונט. די הויפט־קאמאנדא פון סקאטלענד יארד בעשעפטיגט בעסער מענשען וואס שטאמען נישט פון לאנדאן, ווייל דאס איז א בעסערער עלעמענט אויסצושולען. די לאנדאנער בעלנים אנצוקומען אין דינסט פון סקאטלענד יארד, ווייסען שוין פון פריהער די מעטאדען פון ארבייט פון סקאטלענד יארד, פון דער לעקטור פון דער דעטעקטיווען ליטעראטור, וואס שטיצט זיך אויף דער פאנטאזיע און האט מיט דער ווירקליכקייט קיין שום שייכות נישט. דעריבער טויגען זיי נישט פארן דינסט אין סקאטלענד יארד, נאכמעהר צוליב דעם, וואס די דאזיגע אינסטיטוציע האט קיינמאל נישט געארבייט מיט די מעטאדען פון שערלאק האלמס אדער די דעטעקטיווען פון האליוואוד.

די פאליציאנטען זענען הויך געוואקסען, געהעריג אויסגעבילדעט, העפליך און אינטעליגענט. דאס זענען מענשען, וואס שטאמען פון דער ווייטער ענגלישער פראווינץ און זעהר אפט פאסירט, אז א זוהן פון אנ'ענגלישען פויער ווערט א בעריהמטער דעטעקטיוו. יעדער וואס וויל אנקומען אין דער לאנדאנער פאליציי מוז אדורכגעהען א רייה שווערע פרובען. דערצו געהערט אויך אזא בילדעל: ער ווערט אריינגעפיהרט אין א צימער, וואו ער בלייבט פון 40 ביז 50 מינוט. דערנאך מוז ער בעשרייבען, וואס ער האט אין צימער בעמערקט. עס מוז נאך צוגעגעבען ווערען, אז אזא צימער איז זעהר בעשיידען מעבלירט אהן ספעציעלע אויסערגעוועהנליכקייטען, דאך געפינט זיך עפעס אין צימער, וואס דארף ענטשיידען בעמערקט ווערען און דערנאך בעשריבען ווערען, למשל, א פאר שיך און שאנק, אדער א גלאז וואסער אויף א פאליצע מיט אקטען.

א צווייטע פרובע, דעם קאנדידאט ווייזט מען א טאבליצע אויף וועלכער עס געפינען זיך ציפערען — 20 סעקונדען קוקט ער אויף דער טאבליצע און דערנאך מוז ער זיי איבער'חזר'ען און אויב דאס געלינגט איהם, ווערט ער צוגעטיילט צו דער בריגאדע פון גאסען־פערקעהר, ווייל די ציפערען אויף דער טאבליצע בעדייטען די נומעראציע פון אויטאס ראווערען א. אז. וו.

פארצוג האבען פריילידיגע, ווייל א פאליציאנט דארף זיין פריי און מיט גארנישט געבונדען.

די לאנדאנער פאליציי האט נאך א בריגאדע רייטער־פאליציי פון 300 מאן און א בריגאדע פרויען־פאליציי פון 110 פרויען. די רייטער־פאליציי דינט נאר צו רעפרעזענטאנציע צוועקען, זי עסקארטירט די קארעטעס פון הויכע מלוכה־מענער, צו וואס פאר א צוועק עס דינט די פרויען־פאליציי איז אייגענטליך נישט בעקאנט. די דאזיגע בריגאדע איז געשאפען געווארען אין 1919, ווען דער שעף פון סקאטלענד יארד האט בעשלאסען צו שאפען א פרויען־פאליציי לויטן מוסטער פון דער אמעריקאנישער פרויען־פאליציי. זייט דאן האט מען אין פארלאמענט א סך גערעדט וועגען דער פרויען־פאליציי. צוליב פערשידענע אינצידענטען, וואס די פרעסע האט נאטירט. זעהר אפט קאנען די פרויען־פאליציאנטען זיך נישט קיין עצה געבען מיט גאסען־שכורים און מוזען רופען צו הילף מענשען. איצט ווערט שוין די פרויען־פאליציי בענוצט אויסשליסליך אויפן סאניטאר־מאראלישען געביט און אין קאמף מיט דעם געהיימען האנדעל מיט נארקאטיגען.

ניייער פאָלקסבלאַט

דאס לאדזער לעבן

ניייער פאָלקסבלאַט

מאָנטאָג, 16 סעפּטעמבער

י״ח אלול תרצה

זון-אויפגאַנג 5.12
זון-אונטערגאַנג 5.49

נעכטיגע וואהלעז צום סענאט איז לאדז

ס'זענעז געוועהלט געווארעז 5 סענאטארעז; גענ. גאליצא, מאנקאווסקי, וואיטעק מאלינאווסקי, אלעקסאנדער היימאז-יארעצקי אוז פראנטשישעק פלאצעק

נעכטען 10 אַ זייגער אינדערפריה האָבען זיך אין זאַל פון שטאָט - ראָט אויף פּאָמאָרסקא 16 פערזאַמעלט די עלעקטאָרען, וועלכע זענען גע־וועהלט געוואָרען דעם 25־טען אויגוסט, כדי אויס־צוּוועהלען 5 סענאַטאָרען און 5 פערטרעטער, וועל־כע דאַרפען פערטרעטען די לאָדזער וואָיעוואָודז־טווע אין נײַ־אויסגעוועהלטען סענאָט.

אין דער פערזאַמלונג האָבען אָנטיילגענומען 193 עלעקטאָרען, פון דער גאַנצער וואָיעוואָודזטווע. די פערזאַמלונג האָט געעפענט דער פאָרזיצער ד״ר טאָמאַשעווסקי, וועלכער האָט געשאַפען אַ קאָר־מיטעט פון 15 פערזאָן אַרויסצורוקען די קאַנדי־דאַטען אויף סענאַטאָרען.

די אָפּשטימונג איז געווען אַ געהיימע און דאָס צעהלען די שטימען האָט געדויערט ביז 5 אָוועגד.

נאָכ'ן ענטגילטיגען צעהלען פון די שטימען זענען אַלס סענאַטאָרען פון דער לאָדזער וואָיעוואָודז־טווע געוועהלט געוואָרען: גענעראַל גאַליצאַ, לאַנד ווירט פון קאָנינער קרייז סטעפאַן מאַנקאָווסקי, דער אַרבייטער־טוער מאַריאַן מאַלינאָווסקי (וואָיטעק), גרויס־אינדוסטריעלער אַלעקסאַנדער היימאַן - יאַ־רעצקי און דער געוועזענער דעפּוטאַט פראַנטשישעק פלאָצעק.

אַלס פערטרעטער אין פאַל ווען איינער פון די דערמאָהנטע סענאַטאָרען וועט זיך אָפּזאָגען זײַ־נען געוועהלט געוואָרען: גלח יוזעף פּרוכניצקי, די פרוי פון גענעראַל וואַנדאַ גײַגעבאָוער, לאַנד ווירט יאַן פּיאָטראָוסקי, איגנאַצי נאָוואַקאָווסקי און קאַראָל אַלגייער.

נאָכ'ן אָדורכפיהרען די וואַהלען איז צונויפ־געשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל, וועלכער איז אי־בערגעשיקט געוואָרען צום גענעראַל־וואַהל־קאָמי־סאַר קיין וואַרשאַ.

דעם 20 ד. ח. וועט דער גענעראַל־קאָמיסאַר פערעפענטליכען דעם רעזולטאַט פון די וואַהלען צום סיים און סענאַט.

דעם 23 ד. ח. וועט דער גענעראַל־קאָמיסאַר איבערגעבען די מאַנדאַטען־בריף צו די אויסגע־וועהלטע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען.

32 סענאַטאָרען וועלען נאָמינירט ווערען דורך דעם מלוכה־פּרעזידענט דעם 27 ה. ח

ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג געגן דער לאדזער קהלה

פאר כלומר'שט פראפאנירעז קברים אויפ'ז בית=עולם

אַ העכסט־סענסאַציאָנעלע אויספאָרשונג ווערט איצט געפיהרט דורך דער פּראָקוראַטור געגען דער יודישער קהלה אין לאָדז, וועלכע איז ענהליך צו דער וואַרשעווער געשיכטע מיט דעם אונטערשיד, וואָס דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען „אויספּרעסען" געלד פאַר קרקעות נאָר וועגען דעם, אַז די קהלה האָט געזאָלט שענדען קברים אויף דעם יודישען בית־עולם.

די געשיכטע איז פאָלגענדע: מיט אַ צייט צוריק איז אין לאָדז געשטאָרבען אַ געוויסער פינ־קעלשטיין. די פאַמיליע פון דעם פערשטאָרבענעם קומענדיג אין דער קהלה ערלעדיגען די פאָרמאַלי־טעטען, האָט געבעטען אין דער בית־החיים־אָפּטיי־לונג, אַז מ'זאָל פאַר דעם פערשטאָרבענעם געבען אַ קרקע נעבען אַ געוויסען ענגעל, וועלכער איז געווען דעם פערשטאָרבענעמ'ס אַ קרוב. מ'האָט נאָכגעזוכט אין דעם פּלאַן און ס'האָט זיך אַרויס־געשטעלט, אַז עס געפינט זיך טאַקע נאָך איין קרקע צווישען צוויי ענגעלס, וועלכע ליגען איינער נעבען אַנדערען אויפ'ן בית־עולם און וועלכע פינקעלשטיינ'ס משפחה האָט טאַקע פערלאַנגט אַ קרקע.

מ'האָט דעם מת פינקעלשטיין אַרויסגעפיהרט אויפ'ן בית־עולם און צוגעפיהרט צום בעשטימטען קבר, דאָ האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס שטיקעל אָרט צווישען די צוויי קברים פון די ענ־געל'ס איז צו שמאָל, און אויב מ'וויל דאָרט מאַכען נאָך אַ קבר מוז מען אָפּהאַקען צו שטיקלעך מויער פון די ענגעלס קברים.

קיין מצבות אויף די ענגעלס קברים זענען נאָך נישט געווען, אָבער זיי זענען שוין געווען אַרומ־געמויערט. מ'האָט לאַנג נישט געטראַכט און מ'האָט טאַקע אָפּגעקלאַפּט צו שטיקלעך מויער פון די ענ־געלס קברים. די משפחה פינקעלשטיין איז געווען צופרידען מיט דער קרקע און אַלץ איז געווען אין אָרדנונג.

מיט אַ צייט שפּעטער איז די פאַמיליע פון די ענגעלס געקומען אין דער קהלה מיט אַ געשריי, הלמאי מ'האָט זיך ערלויבט אויסצוהאַקען שטיקלעך פון די מויערן פון די ענגעלס קברים. ס'האָבען נישט געהאָלפען קיין שום ערקלערונגען, צוליב וואָס מען האָט דאָס געטון. די ענגעלס האָבען פון גאָרנישט געוואָלט וויסען. די קהלה האָט געוואָלט צורעכט מאַכען די מויערן אויפ'ן בעסטען אופן און זיי ברענגען נאָך אין אַ בעסערן צושטאַנד ווי זיי זענען געווען אָבער אויך דאָס האָט נישט געהאָלפען. ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ סדרה אונטערהאַנדלונגען צווישען דער קהלה און דער פאַמיליע, אָבער אַלע פאָרשלאַגען מצד דער קהלה זענען דורך דער פאַ־מיליע ענגעל אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

איצט האָט די פאַמיליע ענגעל אָפּגעגעבען אַנ'אָנקלאַגע צו דער פּראָקוראַטור, אַז די קהלה האָט געשענדעט די קברים פון זייערע קרובים אויף דעם יודישען בית־עולם. ס'האָט זיך אָנגעהויבען איצט די אויספאָרשונג געגען דער קהלה און געגען די לייטער פון דער בית־החיים־אָפּטיילונג פאַר פּראָ־פאַנירען קברים.

דער אויסגאַנג פון דער דאָזיגער אויספאָרשונג ווערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג.

גסמיינס—א גנב

און דערשאסעז אנ'אייגענעם חבר

(א) ווי מיר האָבען נעכטען געמאָלדען, האָ־בען יאַן מאַרקעוויטש (פון אַביוואָטעלסקאַ 18) און זיין שכן ראַשיאַק אונטערגעשאָסען דעם גנב יאַן פוס.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס האָט די זאַך פּאַ־סירט אַזוי:

יאַן פוס איז מאַרקעוויטשעס אַ חבר, און עהערנעכטען ביינאַכט האָט ער שיכור'ערהייד אָנ־געקלאַפּט אין מאַרקעוויטשעס פענסטער. ער האָט עס אָבער געמאַכט מיט אַזאַ אימפּעט, אַז די שויב איז צושפּרינגען געוואָרען. האָט זיך מאַרקעוויטש דערשראָקען—געמיינט, אַז ס'קריכט אַ גנב, און ער האָט אויפגעוועקט זיין שכן דעם אינוואַליד ראַשיאַק, וועלכער האָט פון אַ פלאָווער־ביקס אַריינגעשאָסען פוס'ן אַ קויל אין בויך אַריין, נעכטען איז פוס גע־שטאָרבען.

Doktór

Z. Henrykowski

ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע
הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

9 טראַוגוטאַ 9

טעל. 262-98

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָווענד.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעצ. וואַרטע זאַל

Dr.

Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט־ און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע
פון 8—11 בייטאָג און פון 4—9 אָווענד

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי"
ציגעל־גאַס 27 — טעל. 112-25.

מיטוואָך, דעם 18־טען ד. ח. 9 אָווענד קומט פאָר

א גרויסער

אבערזשאנעק=אוונט

מיט דער בעטייליגונג פון די בעריהמטסטע יודישע און פּוילישע קינסטלער א. ג.

„שטורמישער לאַך-אַטאַק אויף לאָדז"

אַטאַקירען וועט דער גאַנצער־אַנסאַמבל פון „אַראַראַט".
ס'וועלען אויפרייסען לאַך־באָמבעס איינע נאָך די אַנדערע.

אַ חוץ דעם „אַראַראַט"־פּראָגראַם „אַ גדולה אויף דער באָבע"

זענען צו דעם אָוונד צוגעגרייט ספּעציעלע אבערזשאַנעק = שאַסעז,

אימפּראָוויזאַנטע דעבילעדע פון די זיילן פון שטאָטישן טעאָטער, ווי די בעריהמטע פילם־אַרטיסטקע

Ina Benita, Hilda Skrzydłowska, Jan Mroziński, Henryk Szletyński, Józef Winawer

אין אַ ספּעציעל צו דעם אָוונט צוגעגרייטן רעפּערטואַר. אַ חוץ די דערמאָנטע קינסטלער, וועט אויפטרעטען די יונגע טאַלאַנטירטע קינסטלערין JANINA ZANDEL אין קלאַסישע טענץ.

אבערזשאַנעק־מאַרש ספּעציעל פאַר דעם אָוונד געווידמעט פון דעם יונגען טאַלאַנטירטען קאָמפּאָזיטאָר הענריק רובין.

קאָנפעראַנסיער'ס: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי".

פּרייזען פון בילעטען פון 95 גר. ביז 3 זל.

רעדוקציע פון שכירות און פערזאנעז

איז דער „אובעזפּיעטשאלניע"

(א) די הויפּט־אָנפיהרונג פון דער סאָציאַלער פערזיכערונגס־אַנשטאַלט האָט איצט בדעה אויך אין לאָדז אָדורכצופיהרען אַ ווייטערדיגע פּערסאָ־נאַלע און לוין־רעדוקציע אין דער אובעזפּיעטשאַלניע.

די צאָהל בעאַמטע (אגב – בלויז פון דער היילונגס אָפּטיילונג), וואָס וועט רעדוצירט ווערען איז דערווייל נאָך נישט בעשטימט געוואָרען.

דאַנעגען ווייסט מען שוין, אַז די לוינען וועלען געריסען ווערען אויף 25 – 30 פּראָצענט, און זיי וועלען חל זיין פון 1 יאַנואַר 1936.

רעגיסטראציע פוז יאהרגאנג 1917

מאָרגען ד. 14 סעפּט. דאַרפען זיך שטעלען די וועלכע זענען געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1917, וואוינען אין 4־טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף די אותיות

פון A ביז Ó

און פון 11 קאָמיסאַריאַט

פון A ביז J

צוגאב=פאבאר-קאמיסיע

דעם 16 ד. ח. אַמטירט אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 165, פון 8 אַ זייגער אינדערפריה צוגאַב פּאָבאָר־קאָמיסיע פאַר דער לאָדזש —

אפטייקעז.

היינטיגע נאכט - דיזשורעז

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ־טייקען:

ליינוועבער (פּריוואַטהיט־פּלאַץ 2), האַרטמאַן (מלי־נאַרסקאַ 1), דאַניעלעצקי, (פּיעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (ציגעל גאַס 32), צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27).

זעלבסטמארד צוליב נויט

(א) אין דער פאָרשטאָט מארישין האָט זיך, מחמת שווערער נויט, נפ'סמ'ט אַ געוויסער הענריך נאָוואַק. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

א פאבריקס-שרפה

(א) אין דער פאַבריק פאַר קעראַמיק־אויסאַר־בייטונגען פון ראַמישן (אויף טשיאַסנאַ 21) איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. די אָרויסגערופענע פייער־לעשער האָבען דאָס פייער תיכף איינגעלאָשען, עס האָט אָפּגעברענט בלויז דער דאַך און די פאַבריקס־איינריכטונג. דער היזק בעטרעפט אַנ'ערך 1000 זל.

איבערגעפאהרעז א שיכור

(א) אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס, נעבען נומער 12 איז נעכטען געגאַנגען דער 28־יאָהריגער ראָמאַן וואַלינסקי, (פון דרעוונאָווסקאַ 2) געגאַנגען און גע־וואַקעלט זיך אויף די פיס, ווייל ער איז משמעות געווען מלא וגדוש מיט טשיסטאַ־וויבאָראָוואַ...

אין אַ געוויסען מאָמענט, ווען ער האָט זיך געקליבען אַריבערשפּרייזען מיט דער גאַס אויף דער אַנדערע זייט טראָטואַר, איז אויף איהם אַרויפ־געפאָהרען אַנ'אויטאָ, און איהם געפעהרליך צושעדיגט

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּ־געפיהרט אין שוו. יוזעף־שפּיטאָל.

קרבנות פוז זונטאג-געשלעגעז

(א) מאָנאָטאָוויע האָט נעכטען ערטיילט ערשטע הילף אַ רייהע פערזאָנען, וועלכע האָבען זיך אָדער וועלכע מען האָט מחמת זונטאָג אויף פער־שידענע אופנים „צורעכט־געמאַכט"

אַלזאָ –

אויף מוראַרסקאַ 21: וולאַדיסלאַוו אַנטשאַק, יאַן מאַטשולסקי און וואַלענטי מאַזור.

אין דער שענק אויף פּאָדגורנאַ 25—קאַזשימ־יעזש טשערניק.

אויף מלינאַרסקאַ 65—יוזעפאַ שאַרעק.

אויף וואַרשאַווסקאַ 14—אַבראַם מאַלינאָווסקי.

אויף טאָוויאַנסקיעגאָ־גאַס—מאַריאַננאַ קוואַש־ניעווסקאַ.

אויף דאָמבראָווסקאַ 41—פּיאָטר סאָקאָל.

אויף זגערזשער גאַס—יוזעף וואָוזשאַנעק.

אויף לאַמזשינסקאַ 16—קלאַראַ שרייבער.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג
און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוועגד.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען

לויה פון וויצע פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג בערגער

ס'האבן זיך בעטייליגט עטליכע טויזענד מלוים

די נעכטיגע לויה פון פערשטאָרבענעם וויצע־פּרעזעס פון דער קהלה, הענעך בערגער, האָט צונויפגעצויגן אַ ריזיגען עולם. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די לויה איז געווען בעשטימט אויף 11 פאָרמ. האָט זיך שוין פון 10 פריה אויף דרעוונאָווסקא גאַס, וואו דער פערשטאָרבענער האָט געוואוינט — געזאַמעלט מאַסען מענשען. דער עולם האָט זיך אויך געלאָזט מיט טראַמוואַיען און דראָשקעס אויפ'ן בית־החיים.

באַלד אינדערפריה, זענען אין דער וואוינונג צוזאַמענגעקומען די דאָזיגע רבנים און קרובים, אין זייער אָנוועזענהייט איז געמאַכט געוואָרען די טהרה נאָך דער טהרה האָט געהאַלטען אַ הספד דער מורה הוראה הערצל האַרצשטאַרק.

פונקט 11 פאָרמ. האָט דער צוג געריהרט פון אָרט. די אָרדנונג האָבען געהאַלטען די לעגיאָניסטען פון בערעק יאָסעלעוויטש־לעגיאָן, „ברית החייל" און מיטגלידער פון אגודה־קבוץ. די לויה איז געגאַנגען פון דרעוונאָווסקא, זאַמענהאָף אויף וואָלבאָרסקאַ, פאַר דער אַלשטעטישער שוהל, איז דער צוג שטעהן געבליבען און דער חזן האָט געמאַכט אַ קל מלא רחמים. פון דער שוהל איז די מיטה געטראָגען געוואָרען ביז אויפ'ן בית החיים.

אין טרויער־זאַל האָבען מספיד געווען: פּרעזעס דעפּ. מינצבערג אין נאָמען פון דער קהלה און פון קהלה־פּערסאָנאַל, הרב קרול — אין נאָמען פון ראַבינאַט, פרידענזאָן — אין נאָמען פון דער „אגודה"

בעשטראָפט פאַר ארבייטער ביינאַכט

(א) דער שטראָף־רעפעראַט ביים ארבייטס־אינספעקטאָריאַט האָט פאַר'משפּט דעם פאַבריקאַנט ל. שפּירא (פון באַזאַרנא 5) צו בעצאָהלען 2900 זלאָטעס דערפאַר, ווייל ביי איהם האָבען די אַרבייטער, טראָץ דעם פערבאָט, געאַרבייט ביינאַכט.

בעת אַ קאָנטראָלע, דורכגעפיהרט דורכ'ן אַרבייטס־אינספעקטאָר, האָט מען די אַרבייטער געפונען פערבעהאַלטען אין קאַסטענס.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 16־טען סעפטעמבער

6.34 — גימנאַסטיק. 6.50 — פליטען. 8 — אוידיציע פאַר שולען. 11.57 — צייט־סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.15 — קאָנצערט. 1.30 — פליטען. 3.12 — בערזע. 3.28 — עקספּאָרט. 3.30 — פליטען. 4 — לעקציע דייטש. 4.15 — שאַפונגען פון בעקאַנטע קאָמפּאָזיטאָרען. 4.45 — סקעטש. 5 — שמועס. 5.15 — אַ מינוט פּאָעזיע. 5.20 — קאָנצערט. 6 — לידער. 6.15 — פליטען. 6.30 — מעשה'לעך פאַר קינדער. 6.45 — פליטען. 7.20 — רעקלאַמע - קאָנצערט. 7.35 — ספּאָרט. 7.50 — אקטועלער שמועס. 8 — זעלנערישע אוידיציע. 8.30 — פליטען. 8.45 — אָוונד־ידיעות. 9 — פרעהליכע מוזיק. אוידיציע. 9.30 — ליטעראַרישער אָוונד. 10 — סימפ. קאָנצערט. 11 — קאָמוניקאַטען. 11.15 — פליטען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד.

צו דעם הער, וואָס האָט פערשפּעטיגט דעם צוג קיין קאָלומנע.
איך בעט זעהר איבער דעם הער, וואָס האָט צוליב מיר פערשפּעטיגט דעם צוג קיין קאָלומנע און בעט זיך מיט מיר צו פערשטענדיגען טעלעפאָניש 128-98.
ד"ר רוזשאַנער.

יודישע פליטים קיין ארץ ישראל

די טעטיגקייט פונם פעראייניגטען יודישען הילפס - קאָמיטעט פאַר די פליטים פון דייטשלאַנד.

אין דער לעצטער צייט איז די טעטיגקייט פונם פעראייניגטען יודישען הילפס - קאָמיטעט פאַר די פליטים פון דייטשלאַנד קאָנצענטרירט הויפּטזעכליך אויף העלפען אויסוואַנדערן קיין א"י די פליטים, וועלכע קענען זיך נישט איינאָרדנען דאָ אין לאַנד. אַ דאַנק די בעמיהונגען און מאַטעריעלער הילף פונם פעראייניגטען קאָמיטעט — ביי דער שטיצע פון „יעאַס" און מיטאַרבייט פון וואַרשאָווער פּאַלעסטינאַ־אַמט — איז אין משך פון די ערשטע 8 חדשים פון היינטיגען יאָהר געלונגען אָפּצושיקען קיין א"י 94 פליטים. אין די נאָהענטסטע טעג פאָהרען ווידער אָפּ קיין ארץ ישראל העכער 50 יודישע פליטים פון דייטשלאַנד מיט דער הילף פון שטיצע פונם פעראייניגטען קאָמיטעט.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין דער צייט פון מאַי 1933 ביז'ן 31־טען דעצעמבער 1934 האָבען, מיט דער הילף פונם פעראייניגטען קאָמיטעט אויסגעוואַנדערט קיין א"י 261 פליטים. דאָס רוב פון די אויסגעוואַנדערטע פליטים האָט זיך מיט די פאַמיליעס איינגעאָרדנעט אין א"י און עס קומען פון זיי אָן גוטע גרוסען. (יט"א)

באַהן־הנחות

קיין טשאַרנעצקא־גורא און וויסאַווא

דאָס מיניסטעריום פון קאָמוניקאַציע האָט אָנערקענט באַהן־הנחות פאַר די קור־געסט, וועלכע פאָהרען קיין טשאַרנעצקא־גורא און וויסאַווא (נעבען קראָקע).

אונטערגעשריבן אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך

אין דער טריקאָטאַזש־אינדוסטריע

(א) אין רעזולטאַט פון אַדורכגעפיהרטע אונטערהאַנדלונגען זענען ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געוואָרען די לוין־בעדינגונגען אין דער טריקאָטאַזש־לוין־אינדוסטריע, און עס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַ קאָלעקטיווער אָפּמאַך אויף אַ טערמין — ביז 1 סעפטעמבער 1936.

אַזוי אַרום איז דער עגין לוינען אין דער גאַנצער טריקאָטאַזש־אינדוסטריע ערלעדיגט אויף אַ יאָהר צייט.

דאָס יודישע לאָדז גרייט זיך

צום גרויסן אַבערזשאַנעק־אָוונד אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָ שטשי"

ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהן, האָט דער „לאַך־אַטאַק אויף לאָדז", אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג אין אַלע קרייזען. דער עולם גרייט זיך שטאַרק צום „אַטאַק". איבערהויפּט גרייט זיך דאָס „אידעלע געשלעכט", וואָס בענקט אַזוי שטאַרק נאָך אַ האַרציגען שמייכעל, נאָך אַ געשמאַקען וויץ. איצט איז די געלעגענהייט געקומען, וואָרום אַזוי פיל הומאָר און וויץ האָט מען שוין לאַנג אין לאָדז נישט געהאַט געהערט.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז די צוגרייטונג צו דעם גרויסען אַבערזשאַנעק־אָוונד אין פוילען ברען. די האַרציגע „אַראַראַטניקעס" ווי אויך די בעליבטע אַרטיסטען פון פוילישען שטאָטישען טעאַטער, מאַכען די נויטיגע פאָרבערייטונגען, אַז דער אָוונד זאָל אַראָפּ מיט דער גאַנצער פּראַכט.

ס'איז דערום קיין וואונדער נישט, וואָס דער אַבערזשאַנעק־אָוונד, וואָס קומט פאָר שוין דעם קומענדיגען מיטוואָך אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי", האָט אַרויסגערופען אַזאַ אומגעהויערע גרויסע פעראינטערעסירונג ביי אַלע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אַלע זעהען מיר זיך מיטוואָך אָוונד אויפ'ן אַבערזשאַנעק - אָוונד אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"!

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"
טעל. 112-25 — דיר. דוד צעכמייסטער.
נאָך גרויסען סוקצעס אין פראַנקרייך, בעלגיען, ענגלאַנד
נאָר נעצייכלטע טעג ווערט אויפגעטרעטען
3־טע וואָך רעקאָרד־דערפאָלג!
היינט, מאָנטאָג, 9.30 אָוונט צוביליגע פּרייזען
צום ערשטען מאָל אין לאָדז!
טעאַטער „אַראַראַט"
„אַ גדולה אויף דער באָבע"!
קינסטל. אנט. מ. בראָדערזאָן
דער שענסטער און פרייליכסטער פּראָגראַם, וואָס איז געשפּילט געוואָרען אין וואַרשא איבער 3 חדשים ביי אויספאַרקויפטע טעאַטערן.

מ ש ו מ ד י ם

ר. איזראַעל

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

118)

— דו הערמאַן, דו ביזט דאָ אין לאָנדאָן. ווען ביזט דו געקומען? נאָך וואָס ביזט דו געקומען?? ווי אַזוי קומסט דו דאָ אַהער? ווי אַזוי האָסט דו מיך געפינען? האָט מאַריאַן אַלץ מיט אמאָל געוואָלט וויסען.

— כסדר וועל איך דיר אַלץ אויפקלערען. נישט מיטאַמאָל. קודם־כל דוכט זיך מיר, אַז דו האָסט זיך פערגעסען מיט מיר צו בעגריסען.

זיי זענען זיך געפאַלען אין די אָרעמס און זיך האַרציג צוקושט.

— איצט זעץ זיך אַוועק נעבען מיר און דערצעהל מיר, ווי אַזוי קומסט דו אַהער קיין לאָנדאָן.

— אויך אויף דער דאָזיגער פראַגע איז נאָך צייט. צוערשט האָב איך גערעכענט וועסט דו מיך פרעגען אויף דיין פרוי און דיין קינד.

— אמת. יאָ. כ'בין אַזוי איבעראַשט. וואָס מאַכט עפּעס האַנקאַ? און מיין קליינע טאָכטער, זיי פיהלען זיך גוט? זיי זענען געזונד?

— יאָ, זיי זענען געזונד און פיהלען זיך גוט נאָר האַנקאַ האָט זיך פאַר מיר בעקלאָגט, אַז די לעצטע צייט האָסט דו צו איהר גאָרנישט געשריבען זי איז דעריבער שטאַרק פערזאָרגט און ווייס נישט וואָס איבערצוקלערען. וואלסט געדאַרפט באַלד שרייבען צו איהר.

— איך וועל נאָך היינט שרייבען. איבעריגענס איז דאָס נישט געשעהען אָהן אַ סיבה.

— וואָס פאַראַ סיבה איז געווען דערביי, האָט הערמאַן געפרעגט.

— איך וואונדער זיך, אַז דו האָסט נישט פערשטאַנען דעם ציל פון מיין אָפּפאָהרען פון פוילען. פאַר יעדען איינציגען האָט געדאַרפט זיין קלאָר, אַז נישט קיין געשעפטס־ענינים האָט מיך געצוואונגען אוועקצופאָהרען...

— שטעל זיך פאָר, אַז איך האָב עס פערשטאַנען, אָבער איך האָב זיך געוואונדערט, וואו ס'איז אַהינגעקומען דיין אויפריכטיגקייט און עהרליכקייט, פאַרוואָס האָסט דו לכל־הפּחות מיר נישט געזאָגט וועגען וואָס דו פאָהרסט.

— איך האָב מורא געהאַט, אַז דו וועסט מיך צוריקהאַלטען פון פאָהרען און דאָס וואָלט איך בשום אופן נישט געקענט אויסהאַלטען, ס'וואָלט דאַן געמוזט קומען דערצו, אַז מיר זאָלען זיך צוקריגען.

— מיט איין וואָרט, האָט הערמאַן איבערגעריסען דאָס געשפּרעך, דו ביזט נאָכגעפאָהרען סאַבאַן?

— אַזוי איז עס.

— און האָסט זי געפונען?

— יאָ, איך האָב זי געפונען.

— זי וואוינט דאָ מיט דיר אין האָטעל?

— נאָר צופעליג וואוין איך דאָ, די ערשטע נאַכט, כסדר וואוין איך נישט מיט איהר [illegible] צוזאַמען און נישט נאָר דאָס...

— וואָס נאָך?

— צווישען מיר און סאַבאַן האָט זיך זעהר פיל געענדערט...

— וואָס הייסט דאָס?

— ס'הייסט, אַז ס'האַלט דערביי, אַז אַלע בעציהונגען צווישען מיר און סאַבאַן זענען כמעט ווי געענדיגט...

הערמאַן האָט אויפגעמאַכט דאָס מויל אָבער נישט געוואוסט וואָס ער זאָל דערויף זאָגען דערויף האָט זיך הערמאַן בשום אופן נישט געריכט, מאַריאַנס רעדע האָט איהם צוקלאַפּט אַלע זיינע פּלענער, ס'האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז ער האָט בכלל ש'ין מעהר דאָ נישט וואָס צו טון, ער האָט געדאַרפט עפּעס אַ וואָרט פאַר מאַריאַנען, אָבער נישט געפינען, דעריבער האָט ער געזוכט צו געפינען צייט אויף איבערצוטראַכטען זיך די לאַגע.

— מאַריאַן, וואָס רעדסט דו? זאָג מיר ווי אַזוי איז דאָס געשעהען, איך וואָלט זיך קיינמאָל אין דער וועלט דערויף נישט געריכט?

— ס'איז געשעהען גאַנץ פּשוט און פּראָסט, ווען איך בין אַהערגעקומען קיין לאָנדאָן, האָב איך זי אָנגעהויבען צו זוכען, באַלד האָב איך זיך דערוואוסט, אַז זי טרעט אויף אין איינעם פון די גרעסטע לאָנדאָנער וואַרעטע־טעאַטערן „ספּלענדיד", גאַנץ לאָנדאָן קאָכט מיט איהר איצט, זי ווערט פאַררעכענט אַלס איינע פון די גרעסטע טאַנץ־קינסטלערינס אין דער וועלט, אימפּרעסאַריעס און דירעקטאָרען רייסען זיך מיט איהר כדי זי צו אַנגאַזשירען, איך האָב זיך זעהר דערפרעהט און אויף צומאָרגענס נאָכדעם ווי איך בין געווען ביי איהר אויפטריט אין טעאַטער, בין איך אַהערגעקומען דאָ צו איהר אין האָטעל, דאָ בין איך ערשט אויף רעכט ענטוישט געוואָרען, מיין וויזיט איז פאַר סאַבאַן געווען פולשטענדיג איבעריג, זי האָט מיך פּשוט אַרויסגעטריבען פון זיך...

— און דו?

— וואָס האָב איך געקענט טון? גאָרנישט. כ'בין געווען אַזוי דערשלאָגען, אַז די ערשטע צייטען האָב איך נישט געוואוסט וואָס עס טוט זיך מיט מיר און בין נישט געווען פעהיג אָפּצושאַצען די לאַגע. איינציגווייז בין איך געקומען צו זיך און האָב פערשטאַנען וואָס דאָס אַלץ בעדייט, איך האָב פערשטאַנען, אַז סאַבאַ דאַרף מיך נישט מעהר, זי נויטיג זיך נישט מעהר אין מיין ליבע, נישט אין מיין פריינדשאַפט און נישט אין מיין בעקאַנטשאַפט, איך האָב פערשטאַנען, אַז איך בין געווען פאַר איהר אַן'אַנלעהן נאָר דעמאָלט ווען זי איז געווען אַ קנעכט, ווען זי האָט געדאַרפט אימיצען ווער ס'זאָל זי טרייסטען, ווער ס'זאָל זיך מיט איהר פעראינטערעסירען. מיט'ן מאָמענט אָבער ווען זי האָט זיך בעפרייט פון דער געפאַנגענשאַפט, ווען זי איז געוואָרען אַ פרייער און זעלבסטשטענדיגער מענש, בין איך געוואָרען פאַר איהר איבריג און זי האָט דאָס מיר אָפען געזאָגט.

— איך מוז דיר זאָגען דעם אמת, מאַריאַן, אַז איך פערשטעה דערפון זעהר ווייניג, וואָס הייסט, אַז זי איז בעפרייט געוואָרן? און די טייוולאָנישע פרוי, ווי זי הייסט דאָרט? און דער קריפּעל, וועלכער האָט זי שטענדיג געהאַלטען אין זיינע נעגעל.

— פון דעם אַלעם איז כמעט קיין שפּור נישט פערהאַן. די דאָזיגע פרוי פעלאַ איז אומגעקומען בעת אַ שיף־קאַטאַסטראָפע ווען זי איז דאָ אַהערגעפאָהרען און טאַקע צוליב דעם איז זי אינגאַנצען בעפרייט געוואָרען און געוואָרען זעלבסטשטענדיג.

הערמאַן האָט געצויגען מיט די פלייצעס און נישט געוואוסט וואָס ס'קומט פאָר, אין איהם האָט זיך אָפּגערופען זיין עגאָאיסטישער געפיהל, ער האָט דערפיהלט אין זיך אַ כעס צו מאַריאַנען פאַר וואָס דער ענין האָט זיך אויף אַזאַ אופן געענדיגט זיין פּלאַן איז דאָך געווען אַ גאַנץ אַנדערער. ער האָט געמיינט, אַז ער וועט קומען קיין לאָנדאָן וועט רעדען צו מאַריאַנען מענשליך, ער וועט נישט האָבען קיין סך ארבייט ווען ער וועט פאָרלעגען מאַריאַנען, אַז ער זאָל זיך אָפיציעל פונאַנדערגעהן מיט זיין פרוי, און דעמאָלס ווען ער וועט דאָס האָבען אַדורכגעפיהרט וועט ער איבערפאָהרען צו האַנקאַן, איהר איבערגעבען די הסכמה פון מאַריאַנען און דאַן....

— וואָס האָסט דו זיך אַזוי פערטראַכט, האָט מאַריאַן געפרעגט, איך מוז דיר זאָגען דעם אמת, איך האָב רעזיגנירט, איך וועל זיך מיט סאַבאַן נישט מעהר צונויפקומען, גענוג האָב איך זיך ביי איהר געבעטען, גענוג האָב איך מיין כבוד געטרעטען מיט די אייגענע פיס גענוג האָב איך זיך דערנידריגט און בעליידיגט און ווען דאָס אַלץ האָט נישט געהאָלפען בין איך גרייט צו רעזיגנירען.

— און וואָס ווייטער? האָט הערמאַן געפרעגט, מורא־האָבענדיג, אַז מאַריאַן זאָל נישט זאָגען, אַז ער קעהרט זיך צוריק אום קיין פוילען צו האַנקאַן און צו זיין קינד.

— וואָס ווייטער? דאָס איז דאָס שווערסטע פּראָבלעם, אויף וועלכען איך קען נישט ענטפערען, אפשר איז דאָס אין מיין גליק וואָס דו ביזט אַהערגעקומען, איך וועל אויפהערען צו זיין אַזוי איינזאַם, אַזוי עלענד ווי איך בין, איך וועל האָבען כאָטש מיט וועמען אַן־עצה צו האַלטען פאַר וועמען דאָס האַרץ זיך אָראָפּצורעדען, וואָס ווייס איך ווי אַזוי איך זאָל ווייטער האַנדלען.

— און אומקעהרען זיך קיין פוילען צו האַנקאַן און דעם קינד...

— ניין, ניין. דערמאָהן זיך נישט וועגען דעם, ווייל וועגען דעם קען קיין רייד נישט זיין.

הערמאַן איז געווען בייז אויף זיך אַליין וואָס ער האָט זיך דערפרעהט אין דעם מאָמענט ווען מאַריאַן האָט דערקלעהרט, אַז ער וועט זיך נישט אומקעהרען צו האַנקאַן, דאָס איז פון זיין זייט געווען זעהר נישט אַנשטענדיג און ער האָט געפּרובט מיט אַלע מיטלען צו דערשטיקען אין זיך דאָס געפיהל.

— פאַרוואָס זאָלסט דו זיך נישט אומקעהרען צו האַנקאַן.

— פּשוט דערפאַר, ווייל איך האָב זי מעהר נישט ליב, איך האָב זי פיינד, איך קען מעהר מיט איהר צוזאַמען נישט לעבען.

— קומט נאָך דיר אַ רעשט צו צאָהלען, האָט הערמאַן אַ בעליידיגטער געפרעגט.

— ס'האַלט נישט ביים אָפּרעכענען זיך, אָבער גלויב מיר, אַז איך קען נישט מעהר, בשום אופן נישט, צו דעם וועט מיך קיינער נישט צווינגען.

(פאָרטזעצונג קומט)

ספּאָרט-בעוועגונג

„פאַר יודען דער אריינגאַנג פערבאָטען"

אויף טראַוגוטא איז אויסגעבויט געוואָרען אַ הערליכער בנין, איינער פון די שעהנסטע בנינים אין לאָדז, דאָס איז נישט גלאַט קיין וואוין-הויז, אָדער אַנ׳אָרט פאַר גרויסע געשעפטס-לאָקאַלען, נאָר איינער פון די מאָדערנסטע בנינים פון אייראָפּאַ מיט איינאָרדנונגען פאַר פיזישער-ערציהונג און ענטוויקלונג פאַר דער יוגענד. ס׳געפינען זיך דאָרט הערליכע גימנאַסטישע זאַלען און ספּאָרט-פּלעצער, שווים-באַסיינען, באָקס-ריאַלעס, גע-דעקטע לויף-באַהנען און בכלל אַלץ וואָס מ׳קען נאָר חלומ׳ען פאַר אַנ׳אָרט פון גימנאַסטיק און ספּאָרט.

דער דאָזיגער בנין איז אויסגעבויט געוואָרען פאַר דער סומע פון מיליאָנען זלאָטעס, דורך דער אַמעריקאַניש-פּוילישער געזעלשאַפט „אימקא"

מיר קענען נישט פעסטשטעלען וויפיל געלד דערויף האָבען געגעבען יודען און וויפיל נישט יודען, ווען מיר וואָלטען געהאַט אַ צוטריט צו די ביכער וואָלטען מיר זיך געקענט אויסנאָטירען אַ גאַר גרויסע סומע פון די קאַסטען, וועלכע איז גענומען געוואָרען פון יודישע גבירים, אַ גרויסע סומע געלד דערויף האָט מען געזאַמעלט אין אַמע-ריקאַ און אויך דאָרט האָבען די יודען אַ גרויסען אַנטייל אין דער זאַמלונג, אָבער אויך דאָ אין לאָדז האָבען פאַר „אימקא" געגעבען יודישע גבי-גבירים שווערע טויזענדער זלאָטעס, אויך דאָ אין לאָדז האָט די שטאָט-פערוואַלטונג געגעבען צעהנ-דליגער טויזענדער זלאָטעס, וועלכע זענען דורך דער שטאָט גענומען געוואָרען סיי פון יודען און סיי פון נישט יודען. דער מלוכה׳שער אַמט פאַר פיזישער ערציהונג האָט אויך געגעבען צעהנדליגער טויזענדער זלאָטיס, אַז ס׳זאָל ענדליך געשטעלט ווערען אַ מאָנומענט פאַר דער פיזישער ערצי-הונג פון דער יוגענד אין פּוילען.

און דער קאָמיטעט פון „אימקא" האָט געזאַ-מעלט געלד, נישט שמעקענדיג דערצו, צי ס׳איז יודיש אָדער נישט יודיש און דער מאָנומענטאַלער בנין מיט אַלע איינריכטונגען איז אויסגעפּערטיגט געוואָרען און אָפּגעגעבען געוואָרען צום געברויך פון דער יוגענד.

און ערשט דעמאָלט ווען „אימקאַ" דאַרף שוין נישט קיין געלד פון די יודישע גבירים, ערשט ווען אַלץ איז שוין פערטיג, האָט די פער-וואַלטונג פון „אימקאַ" איינגעפיהרט דעם אריער-פּאַראַגראַף ביי זיך.

דעם אַריער-פּאַראַגראַף מיט דער גאַנצער חוצפּה און אונפערשעהמטקייט. „אימקאַ" האָט פּראָקלאַמירט דעם לאָזונג, אַז דער אַריינגאַנג אין נייעם בנין פאַר יודען, איז שטרענג פערבאָטען, נישט נאָר וואָס אין „אימקאַ" אַליין ווערען נישט אַריינ-גענומען קיין יודען, נאָר בכלל וועלען יודען נישט קענען אַריינקומען אין בנין, באָדען זיך, שווימען, גימנאַסטיקירען אָדער באָקסען.

— פאַר יודען זענען די טירען פון אונזער בנין אינגאַנצען געשלאָסען, האָט דער דירעקטאָר ערקלעהרט אַ זשורנאַליסט, בעווייזענדיג איהם די נסים, וועלכע זענען דאָרט אויסגעבויט געוואָרען פאַר אַ גרויסען פּראָצענט יודיש געלד.

— אונזער בנין טאָר נישט פערוואָנרייניגט ווערען דורך קיין יודישען פוס, זאָגט ווייטער דער דירעקטאָר צו דעם זשורנאַליסט, איהר קענט דאָס פערעפענטליכען אין אייער צייטונג, כדי ס׳זאָל נישט קומען צו קיין אונאַנגענעהמליכקייטען, מיר וועלען אויך נישט קענען פערדולדען אונזערע לאָקאַלען אויף קיין שום ספּאָרט-אימפּרעזעס, ווייל ערשטענס קענען צווישען די ספּאָרטלער זיין יודען און צווייטענס קומען צו די ספּאָרט-אימפּרעזעס אַלס בעזוכער פיל יודען.

דאָס זענען קלאָהרע ווערטער אַרויסגענומען פון דער היטלערישער ראַסען-טעאָריע. די דאָזיגע חוצפּה דערגעהט צו דער העכסטער מדרגה און וויפיל מיר זאָלען נישט געוואוינט זיין צו הערען פון לאַנד פון אונזער מערב-שכן, האָט אונז דער קבלת-פּנים פון „אימקא" אין לאָדז געטראָפען באמת נישט-צוגעגרייט, ס׳פעהלט ביי אונז אַ פער-טיגער ענטפער אויף דער דאָזיגער געמיינהייט. מרי מוזען ערשט איבערכאַפּען דעם אָטעם, כדי זיך אָפּצוטרייסלען פון דעם קלאַפּ, כדי מיר זאָלען וויסען ווי אַזוי מיר האָבען צו האַנדלען, די דאָזיגע געמיינהייט טאָר נישט בלייבען אָהן אַנ׳ענטפער.

מיר מוזען זיך אָפּשטעלען דערויף ווי אַזוי צו רעאַגירען, ס׳מוז קומען אַ געמיינזאַמער פּראָ-טעסט קודם-כל פון אַלע יודישע ספּאָרט-פער-איינען דורך די אַלגעמיינע ספּאָרט-פערבאַנדען, אין וועלכע די יודישע פעראיינען געפינען זיך. ס׳מוז קומען אַנ׳אינטערווענץ איז מאַגיסטראַט פון וואַנגען צעהנדליגער טויזענדער סובסידיעס פּליסען אין דער „אימקאַ"-קאַסע אַריין.

נישט דערפאַר ,ווייל מיר וואָלטען אַזוי שטאַרק געוואָלט איבערטרעטען די „הייליגע און ריינע" ערד פון דער „אימקאַ" בנין, נאָר ווייל מיר ווילען זיך דערווייל נישט לאָזען בעליידיגען און ערנידריגען אויף דעם אופן. דערווייל טאָרען מיר נישט אַדורכגעהען שטילשווייגענד איבער אַזא ענין, מיר מוזען רעאַגירען.

פאַר די יודישע גבירים דאַרף עס אויך זיין א וואָרנונג, אַז זיי זאָלען וויסען פאַר וועמען און אויף וואָס זיי געבען געלד. פערשטעהט זיך, אַז דער ווירדיגסטער ענטפער וואָלט געווען ווען מיר קע-נען זיך ערלויבען אויסבויען אַנ׳אינסטיטוט פאַר פיזישער ערציהונג, וועגען וועלכען מיר חלומ׳ען שוין אַזוי לאַנג.

י. ד.

די דריי בעסטע פּוילישע לייכטאַטלעטינס

האָבען געוויזען גוטע רעזולטאַטען אין סאָסנאָוויץ

אויפ׳ן סאָסנאָוויצער סטאַדיאָן זענען שבת פאָרגעקומען לייכטאַטלעטישע פערמעסטונגען מיט׳ן אַנטייל פון די בעסטע פּוילישע לייכטאַטלעטינס וואַלעשעוויטש, ווייס, און קוואַשניעווסקאַ.

פרל. וואַלאשעוויטש האָט ווידער געוויזען, אַז זי געפינט זיך אין אַ זעהר גוטער פאָרם

אין 100 מעטער-לויף האָט זי דערגרייכט איהר וועלט-רעקאָרד 11,7 סעקונדען און 250 מעטער האָט זי געשלאָגען דעם וועלט-רעקאָרד מיט 30,8 סעק.

אין דיסק-וואַרפען האָט געזיגט ווייסובנאַ, וואַרפענדיג 38,27 מעטער. אין שפּיז-וואַרפען איז די ערשטע געווען קוואַשניעווסקאַ מיט 40,29 מעטער.

באָקס-מעטש

וואַרטאַ — וואַרשאַוויאַנקאַ 5:11

וואַרטאַ (פּויזען) — רעפּרעזענטאַנץ פון לובלין 1:13

ציקליסטען-וועט-לויף אין לאָדז

דער לאָדזער ציקליסטען-קרייז-פערבאַנד האָט נעכטען איינגעאָרדענט 2 וועט-לויפען אויפ׳ן וואַרשאָווער שאָסיי און קזשיוויע.

דעם ערשטען לויף אויף 50 קילאָמעטער פאַר טוריסטען האָט געוואונען פּיעטראָשינסקי („שוויט") 2 שעה 6 מינוט 40 סעק. ,דאָס צווייטע אָרט האָט פערנומען גערמעס (ל. ט.ג.)

דעם צווייטען לויף אויף 75 קילאָמעטער פאַר יוגענדליכע האָט געוואונען בולאַק (ביעג).

פוסבאַל-מעטשען

רעפּרעזענטאַנץ פון לאָדז — רעפּרע-זענטאַנץ פון קאַליש 1:3

קראַקאַ — לעמבערג 1:2

אַרבייטער - רעפּרעזענטאַנץ (שלעזיען) — לעכיאַ (טאָמאַשאָוו) 3:3.

פּאָלאָניאַ (בידגאָשטש) — וואַרטאַ (פּויזען) 1:2.

דייטשלאַנד — פּוילען 0:1

טעניס-מעטש

זאַגזשעב (יוגאָסלאַוויען) — לעגיאַ (וואַר-שאַ) 0:44.

אַ רייזע איבער פּוילען

10 000 קם. צופוס און מיט אַ ראָווער

אונזער רעדאַקציע האָט בעזוכט דער יודי-שער יונגערמאַן שלמה שולץ, וועלכער מאַכט אַ רייזע איבער גאַנץ פּוילען.

דעם 16 יולי 1934 איז ער אַרויס פון וואַרשאַ און ביז היינט האָט ער שוין אַדורכגערייזט אַנ׳ערך פון 10 טויזענד קילאָמעטער אָבשטעלענדיג זיך אין פערשידענע יודישע ישובים, ער האָט אונז געוויזען ביכער מיט אויטאָגראַפען פון שטאָט פּרעזידענטען, בירגערמייסטער, פאָטאָ-גראַפיעס פון פערשידענע אַלטע דענקמעלער, שו-לען א.ז.וו. ,ווי אויך פאָטאָגראַפיעס פון פערשי-דענע קבוצים, פּלוגה׳ס, סניפים פון אַלע ציוניס-טישע אָרגאַניזאַציעס אין גאַנץ פּוילען.

ענדיגענדיג זיין טורנע איבער פּוילען, לאָוט ער זיך נאַכהער נאָך ארץ-ישראל.

25-יעהריגער יובל פון „מכבי" אין בוקאָווינע

טשערנאָוויץ. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 25-טען יאָהרטאָג צייט דער גרינדונג פון ערשטען יודישען ספּאָרט - פעראיין „מכבי" אין בוקאָווינע, זענען דאָ פאָרגעקומען גרויסע ספּאָרט-ליכע פייערונגען, וועלכע האָבען געדויערט צוויי טעג און צוגעצויגען טויזענדער מענשען.

צו די פייערונגען זענען געקומען דעלעגאַציעס פון ספּאָרט-פעראיינען אין רומעניען, פּוילען, בול-גאַריען און דער פּרעזידענט פון דער מכבי-וועלט-פעראייניגונג ד״ר לעלעווער פון תל-אביב.

דייטשלאַנד — פּוילען 3:3 (0:2)

נעכטיגער צווישען-מלוכהשער פוסבאַל-מעטש אין לאָדז

פּוילען האָט נעכטען פערטיילט איהר פוסבאַל-רעפּרעזענטאַנץ אויף צוויי פראָנטען, דער ערשטער גאַרניטור איז געגאַנגען קיין ברעסלוי וואו די פּוילישע רעפּרעזענטאַנץ האָט געשפּילט מיט דייטש לאַנד, דאָרט אַהין האָט דער קאַפּיטאַן פון פוסבאַל-פערבאַנד אַוועקגעשיקט די בעסטע שפּילער, הגם ס׳איז געווען פאָראויסצוזעהען, אַז דער מעטש מיט דייטשלאַנד וועט פערשפּילט ווערען און אפשר נאָך העכער ווי ס׳איז ווירקליך געשעהען.

פאַר דער רעפּרעזענטאַנץ קיין לאָדז, וועל-כע האָט געדאַרפט שפּילען מיט דעם לעטלענדישען מלוכה-מעטש, זענען אַלזאָ שוין נישט געבליבען קיין „טייז" און דער פערבאַנדס-קאַפּיטאַן האָט געהאַט פיל אַרבייט ביז איהם איז געלונגען צונויפ צוקלעפּען עפּיס אַ מאַנשאַפט, וועלכע זאָל רעפּרע זענטירען פּוילען. דער פּוילישער פוסבאַל-פערבאַנד האָט זעהט אויס געהאַלטען ,אַז די לעטלענדער זענען נישט קיין געפעהרליכע געגנער און מ׳קען געגען זיי אַרויסשטעלען אַ מאַנשאַפט אָהן צוגריי-טונג און אָהן לאָגיק אפילו, ווייל ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ווען פּוילען שפּילט מיט אַביסעל ווייניגער הצלחה וואָלט זי דעם מעטש פערשפּילט און דאָס וואָלט נישט געבראַנגט קיין גרויסען כבוד דעם פּוילישען פוסבאַל-ספּאָרט.

די פּוילישע רעפּרעזענטאַנץ איז צוגעטרע-טען צום שפּילען אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: פּיאַסעצקי. מיכאַלסקי, פּליגעל, גורא, סראַטשינסקי, האַלישקאַ, ריזנער, מאַלטשיק, נאַוואָראַט, קניאַלאַ, און באַיאָווסקי. באַלד פון אָנהויב האָט זיך אַרויס געשטעלט ,אַז די לעטלענדישע מאַנשאַפט איז די בעסערע ,נישט דערפאַר ווייל זי האָט בעסערע אינדיווידועלע שפּילער נאָר ווייל דאָס צוזאַמענ-שפּילען איז געווען אַ בעסערעס און אויך דאָס בעוואוסטזיין ביי די לעטלענדער, אַז זיי האָבען פאַר זיך אַ שוואַכע פּוילישע מאַנשאַפט, האָט זיי געגעבען די אַמביציע צו וועלען געווינען דעם מעטש, און טאַקע אין אָנהויב האָט זיך אין דער פּוילישער מאַנשאַפט קנאַפּ וואָס געקלעפּט, הגם ביידע פּליגלען ריזנער און באַראָווסקי און דער פערטיידיגער מיכאַלסקי האָבען זעהר גוט געשפּילט, האָט זיך די רעשט מאַנשאַפט ווייניג וואָס פערשטאַנען און דאָס אַרויסגעקומען אַ שפּילען לשם צייט פערטרייב און בשום אופן נישט קיין צווישען-מלוכהשער מעטש וואו אַ געוואונענע פערמעסטונג האָט זעהר פיל צו זאָגען, די שוואַכסטע פונקטען אין דער פּוילישער מאַנשאַפט ביים אָנהויב פון שפּילען איז געווען דער מיטעל-שטורמער נאַוואָראַט און דער עיקר דער טויערמאַן פּיאַסעצקי, ס׳איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואָס די לייטונג פון מעטש האָט נאָך אין מיטען פון דער ערשטער העלפט אויסגעטוישט נאַוואָראַטען אויף סמאַטשעקען און שוין אין דער צווייטער העלפט פּיאַסעצקין אויף קעלערן, אזוי האָט זיך די מאַנשאַפט פיל בע סער פערשטאַנען.

די לעטלענדער האָט זיך אין דער ערשטער העלפט (אין דער 17 און 22 מינוט) איינגעגעבען 2 „נאַרישע" טויערען, וועלכע זענען ביידע פער-שולדיגט געוואָרען דורך די שפּילער פון דער פּוי-לישער רעפּרעזענטאַנץ. דער ערשטער דורך דעם [illegible] פּליגעל און דער צווייטער דורך דעם י׳טויערמאַן פּיאַסעצקי. די לעטלענדער פיהרען אַל-זאָ 0:2 אין צושויער-רוים איז אַ געוואַלדיגע רע-זיגנאַציע, אויך אין דער מאַנשאַפט בעמערקט מען אַ צומישונג. די לעטלענדער זעהט אויס וואָלטען גענוג געהאַט דעם דאָזיגען רעזולטאַט, ווייל זיי קוקען שוין כסדר „אויפ׳ן זייגער". דאָס הין-און-הער-שפּיל דויערט אַזוי ביז דער העלפט.

די לעטלענדער האָבען אַ גרויסען רעזערוו און דערביי שפּילען זיי בעסער. ס׳האָט דעריבער זיך גע קענט אויסדוכטען, אַז דער מעטש איז פאַר פּוילען פערשפּילט. ס׳איז אָבער אַזוי נישט געשעהען. באַלד ביים אָנהויב פון דער צווייטער העלפט גיט זיך די פּוילישע מאַנשאַפט אַ ריס צום שפּילען. דאָס טעמפּאָ איז אַ ריזיגעס. באַלד אין דער צווייטער מינוט קומט סמאַטשעק צו צום לעטלענדישען טויער, ער שיסט לייכט. דער טויערמאַן לויפט אַרויס פון טויער און דער באַלעם קייקעלט זיך אַריין, ווערענדיג צוגעשטופּט... דורך אַ לעטלענ-דישען פערטיידיגער. דאָס טעמפּאָ ווערט נאָך מעהר פערשאַרפט. אין דער 9 מינוט, דאָפּינגירט דורכ׳ן עולם, קומט סמאַטשעק ווידער צו צום טויער און שיסט. דער לעטלענדישער טויערמאַן קלאַפּט אָפּ מיט דער האַנד, מאַלטשיק לויפט צו און שיסט דאָס צווייטע טויער פאַר פּוילען. דער רעזולטאַט איז אויסגעגליכט 2:2. דער ענטוזיאַזם צווישען פּובליקום איז אַנ׳אונגעהויערער און דאָס פּובליקום פערלאַנגט ווייטערדיגע טויערען פון פּוילען. ס׳לאָזט זיך אָבער אויס מיט אַ טויער פאַר די לעטלענדער, וועלכע פיהרען עטליכע מינוט 2:3 ביז באַראָווסקי גלייכט אויס אויף 3:3. פון דעמאָלס געהט דער באַלעם איבער פון איין העלפט אויף דער צווייטער און אין דעם שטאַנד ענדיגט זיך דער מעטש.

די לעטלענדער האָבען געהאַט די בעסטע שפּילער אין טויערמאַן לאַסטינס און מיטעל-לויפער קראַנלאַקס און אין די אַנגרייפער פּאַולינס, פּעטערסאָנס און ווערקערס. פּובליקום איז געווען 15 טויזענד. ריכטער — ה׳ פראַנקענשטיין פון ווין ליניען-ריכטער שניידער (קראַקאַ) און אטאַ (לאָדז). ביים אָנהויב פון שפּילען האָט דער מיליטער-אָר-קעסטער געשפּילט דעם לעטלענד׳שען און פּוילישען הימן, וועלכען דאָס פּובליקום האָט מיט געזונגען. אין די רעפּרעזענטאַנץ-לאָזשען זענען געווען פאָר-שטעהער פון דער מלוכה-מאַכט און פון דער זעלבסטפערוואַלטונג.

האַזענא-מעטש

זאַגזשעב (יוגאָסלאַוויען) — לאָדז 4:4

זאַגזשעב — לאָדז 2:1

שבת איז אויפ׳ן ל.ק.ס.-פּלאַץ פאָרגעקומען אַנ׳אינטערנאַציאָנאַלער האַזענא-מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאַנץ פון דער יוגאָסלאַווישער רעפּרע-זענטאַנץ (זאַגזשעב) און דער רעפּרעזענטאַנץ פון לאָדז.

דער סטאַדיאָן איז געווען בעצירט מיט פּוי-לישע און יוגאָסלאַווישע מלוכה-פעהנער, אויפ׳ן פּלאַץ זענען אָנוועזענד געווען דער סטאַראָסטאַ ווראָנאַ, וויצע-סטאַראָסטאַ ראָשיצקי, שטאָט-פּרעזידענט אינזש. גלאַזעק, פּאָליציי-אינספּעקטאָר ניעדזשוועל סקי, פּולק. אַלף-טאַרטשינסקי, פּולק. גאַבריש און אַ רייה הויכע מלוכה-בעאַמטע.

פאַר׳ן אָנהויב פון מעטש האָט געהאַלטען אַ קורצע רעדע דער פּרעזידענט גלאַזעק, וועלכער האָט בעגריסט די יוגאָסלאַווישע ספּאָרטלערינס אין נאָמען פון דער שטאָט-פערוואַלטונג און דאַן האָט געערעדט דער פּאָרזיצער פון לאָדזער קרייז-פער באַנד פאַר ספּאָרט-שפּילען ה׳ גראַבאָווסקי.

דאָס שפּילען איז געשטאַנען אויף אַ טעכני-שער הויך און די ערשטע מינוטען האָבען די איבערמאַכט די לאָדזער האַזעניסטקעס, וועלכע פיהרען 1:3, ערשט דאַן קומען „צום וואָרט" די יוגאָסלאַווישע ספּאָרטלערינס, וועלכע גלייכען אויס ביז דער פּויזע 3:3.

נאָך דער פּויזע דערגרייכען דאָס ערשטע טויער די יוגאָסלאַווינערינס, אָבער דאַן גלייכען די לאָדזערינס אויס. ריכטער איז געווען ה׳ לוכניאַק.

אויפ׳ן פאָרמעטש האָבען געשפּילט י.ק.פ. מיט „מכבי" אין שטשיפּיאָרניאַק. דער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט 7 : 4 פאַר י.ק.פ.

די ווינטער-אַרבייט פון לאָדזער „מאָרגענשטערן"

נאָכ׳ן פערענדיגען דעם זומער טורן-פעסט, האָט דער לאָדזער מאָרגענשטערן אָנגעהויבען זיין זומער-אַרבייט.

אין חודש יולי איז אָרגאַניזירט געוואָרען אַ 4-וואָכענטליכער טוריסטישער לאַגער אין זאַקאָפּאַנע. אין לאַגער האָבען זיך בעטייליגט העכער 40 מיט-גלידער פון לאָדזער „מאָרגענשטערן", די לאַגערים-טען האָבען בעזוכט אַלע טאָלען ארום זאַקאָפּאַנע אין אַ רייה הויכע בארג-שפּיצען („געוואָנט", „זאַוור-ראַט", „אָרלאַ פּערטש" א. אַ.).

דער לאַגער האָט זיך אויך גלענצענד איינגעגע-בען דורך דעם חברישען צוזאַמענלעבען פון אַלע אַנטיילנעהמער, אַ ספּעציעלער נומער פון אַ איינגע-נער צייטונג („דער בארג עכא") האָט אויף אַ ערנס-טען און הומאָריסטישען אופן אָפּגעשפּיגעלט דאָס לעבען פון די לאַגעריסטען.

אויסער דעם איז טעטיג אַ גאַנצען זומער אַ „ווי-קענד"-לאַגער, וואו די „מאָרגענשטעריאַנער" פער-ברענג׳ן די פרייע צייט פון אַרבייט, טעג (שבת, זונ-טאָג) מיט ספּאָרט-שפּילען א. אַ. פערווייַלונגען.

איצט, צום ווינטער-סעזאָן טרעט צו די פער-וואַלטונג צו דער נאָרמאַלער גימנאַסטישער אַרבייט אין לאָקאַל. דער גרויסער, בעקוועמער „מאָרגענ-שטערן"-זאַל, וועלכער בעזיצט אַלע מאָדערנסטע גימנאַסטישע מכשירים, ווערט איצט פולשטענדיג רעמאָנטירט. פון שבת דעם 22 סעפּטעמבער וועלען שוין די גימנאַסטישע לעקציעס פאָרקומען אין פריש רעמאָנטירטען לאָקאַל.

פונקט ווי אַלע יאָהר וועלען די גימנאַסטישע גרופּען זיין איינגעטיילט לויט עלטער, ענטוויקלונג א. אַ. וו. יעדע גרופּע וועט איבען 2 מאָל אין וואָך אונטער דער לייטונג פון רוטינירטע אינסטרוקטאָ-רען.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור.

פערבאטען דעם ירושלימער גרויס-מופטי אריינצוקומען אין דמשק.

ירושלים. די סירישע צייטונג „אליף באי" טיילט מיט אז די סירישע רעגירונג האט פערבאטען דעם גרויס - מופטי פון ירושלים האזש אמין על הוסייני נישט נאר צו בעזוכען דמשק נאר אפילו דורכצופאהרען דורך דער שטאט. דער מופטי איז געווען געצוואונגען צוריקצופאהרען קיין ביירוט.

די נאציאנאליסטען אין דמשק האבען זיך געגרייט צו א גרויסער אויפנאהמע פאר דעם ירושלימער גרויס מופטי.

שארפער מאנגעל אין ארבייטס הענד אין די יודישע קאלאניעס און אין תל אביב.

ירושלים. דער מאנגעל פון ארבייטס הענד אין די קאלאניעס ווערט אלץ שארפער. אלע עולים וועלכע זענען לעצטענס אנגעקומען אין לאנד, האבען גלייך בעקומען בעשעפטיגונג אין דארף אדער אין שטאט. די צאהל יודישע ארבייטער אין די קאלאניעס שטייגט לעצטענס גאנץ בעדייטענד, אין רעננה איז צוגעקומען א נייער קבוץ פון השומר הצעיר, וואס צעהלט 40 פערזאן, אין נתניה האט זיך בעזעצט א קבוצה פון דייטשע עולים. חוץ דעם פעהלען דארט מינדעסטענס 100 ארבייטער, אויך אין פתח תקווה איז פאראן א גרויסע נאכפראגע אויף יודישע ארבייטער. אנאלאגישע בעריכטען קומען אן פון נס ציונה און פיל אנדערע קאלאניעס.

אויך אין די שטעט בעזונדערס אין תל אביב, איז די נאכפראגע אויף קוואליפיצירטע ארבייטער - זעהר גרויס, עס איז דערגאנגען דערצו אז איין פאבריק בעמיהט זיך „איבערצורייסען" צו זיך די נויטיגע ארבייטער פון אנ'אנדער פאבריק. דער פעראיין פון האלץ ארבייטער האט לעצטענס איינגעארדענט אויף ארבייט 5000 ארבייטער, ענליך איז די לאגע אויך אין אנדער אינדוסטריע צווייגען און אין דער בוי - בעוועגונג, וואס האט זיך לעצטענס נאך מעהר פערשטארקט אין תל אביב.

גרויסע האפנונגען ווערען געלייגט אויף דעם נייעם שעדיול, וואס דארף בעפרידיגען די גרויסע נאכפראגע אויף ארבייטס קרעפטען פאר דער ענטוויקלונג פון לאנד.

חבלי עליה.

ירושלים. די ים וואך אין פארט סאאיד האט פער האלטען 11 יודען, וועלכע האבען געפרובט אונלעגאל אפצופאהרען קיין א"י, די פערהאלטענע זענען אפגעפיהרט געווארען קיין קאאיר.

„אדיפפע" טיילט מיט אז ביי עזה זענען פערהאלטען געווארען 6 „אונלעגאלע" עולים פון בולגאריען.

נעבען מחנה יהודה זענען ארעסטירט געווארען 3 יודען צוויי פון באגדאד און איינער פון סיריען, וועלכע זענען אהן וויזעס אריינגעקומען אין לאנד.

„אל אראביא" טיילט מיט אז די סירישע פאליציי האט ארעסטירט 8 רוסישע יודען, אין דעם מאמענט ווען זיי האבען געפרובט אריבערגעהן די א"י-גרעניץ.

אקציע געגען מיסיאנערישע שולען אין ארץ ישראל.

ירושלים. דער ועד הלאומי האט צוזאמען מיט „אגודת ישראל" אונטערגענומען אנ'אקציע געגען שיקען קינדער אין די מיסיאנערישע שולען אין א"י. ווי מען שאצט אפ לערנען זיך היינט-צו-טאג אין די מיסיאנערישע שולען אין א"י נישט ווייניגער ווי 1200 יודישע קינדער, הויפטזעכליך פון די מזרח-יודען, דער ועד הלאומי און די אגודת ישראל האבען וועגען דעם ענין ארויסגעשיקט צום באארד אף דעפיוטים (ועד הקהלות) אין ענגלאנד אנ'אויספיהרליכען מעמאריאל וואס ענטהאלט א רייה פארשלאגען וועגען אנ'אקציע געגען אריינציהען יודישע קינדער אין די מיסיאנערישע שולען.

אראבישע אקציע געגען דער חולה - קאנצעסיע.

ירושלים. די סירישע צייטונג „אליף באי" טיילט מיט אז די טעג איז אין פאלאץ פון מעיר פאואר, וועלכער שטעהט בראש פון שבט אל-פאדאל פארגעקומען א בעראטונג מיט אנטייל פון פארשטעהער פון צפת, חולה, בתיחה א. אנד.

עס איז בעשלאסען געווארען זיך צו קאנסטיטואירען אלס „קאמיטעט פאר אויסלייזען חולה, גלון און בתיחה". בילדען א קאמיטעט צו בעשיצען די רעכט פון די סיריער צום באדען אין חולה און אינטערוועני רען ביי דער סירישער רעגירונג וועגען פערטיידיגען די רעכט פון די איינוואוינער פון בתיחה און גלון. און געגען די יעניגע וועלכע ווילען אפטיילען די דאזיגע פראווינצען פון סיריען. אויף די דאזיגע צוועקען איז בעשלאסען געווארען צו זאמלען א פאנד פון 1000 פונט.

יוליוס שטרייכער מאכט רעקלאמע דעם „שטירמער" צווישען די אויסלאנדס-דייטשען

בערלין (יט"א) לויט א בעריכט פון דער „פראנקפורטער צייטונג" האט יוליוס שטרייכער די טעג געהאלטען א רעדע אויף א „קאמעראדשאפט-אווענד" פון אויסלאנדס-דייטשע נאציאנאל-סאציאליסטען אין ערלאנגען צוו. אנד. אויסגעפיהרט, אז „לײדער זענען נאך פערהאן נאציאנאל-סאציאליסטען, וואס גלויבען, אז די יודען-פראגע איז שוין געלעזט". די דאזיגע לייט — מיינט שטרייכער — האבען נישט אינגאנצען תופס געווען דעם מהות פון היטלעריזם. די יודען האבען נאך נישט אויפגעגעבען די האפנונג, אז זיי וועלען איבערלעבען דאס רייך פון אדאלף היטלער. דער „שטירמער" — זאגט ווייטער שטרייכער — האט זיך געשטעלט אלס אויפגאבע צו פערשפרייטען דאס וויסען פון די דאזיגע אמת'ען. היינט איז דער „שטירמער" אין דייטשלאנד די מייסט-פערשפרייטע צייטונג. די יודען האבען עס אויסגעטראכט אויפ'ן „שטירמער", אז ער איז א פארנאגראפיש בלאט. אין דער אמת'ען איז אין דער צייטונג נישטא קיין איין ווארט, וואס מען זאל נישט קענען לאזען לייענען פרוי און קינדער. יעדעס ווארט איז אין דעם בלאט דורכגעטראכט. ער איז אבער רעדאגירט פאפולער, כדי יעדער זאל איהם קענען פערשטעהען. עס געהט נישט וועגען דעם אז עטליכע טויזענד אקאדעמיקער זאלען קענען די יודען-פראגע, נאר דווקא מיליאנען פון פאלק. און ווען דאס גאנצע פאלק — מיינט לסוף שטרייכער — וועט דערקענען די יודען-פראגע, וועט עס ערשט זיין געהאלפען.

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט און פאלג. טעג! 3 שטערנס אין איין פילם Jean Grawford, Clark Gable, Robert Montgomery אין הערליכען פילם

„מענער צום איבערוואהל"

רעזשי: S. Van DYKE אויסער'ן פראגראם: אקטואליטעטען פון P.A.T. אנהייב פון די סעאנסען 4.30, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א פאכמאן צו איבערשרייבען א העברעאיש ווערק אויף א שרייב-מאשין. ווענדען זיך צום ה' בונין, צלעג קאשטשושקי 29.

א פרוילין, וואס האט געארבייט אין א מלעטשארניע אין קאנסערווען-געשעפט קען זאפארט זיך מעלדען זאוואדזקא 16a, אין דער מלעטשארניע.

קוואליפיצירטע קאלדרע-נייהערינס קענען זיך מעלדען ביי ליבערמאן, נאוואמיעסקא 28.

עס ווערט געבראכט 2 גוטע קירזשנער - געזעלען אין דער פירמע „קאראקול", פיעטריקאווער 52.

לאקאלען

פון זאפארט איבערצוגעבען א גוט-איינגעפיהרטע לאנגיעהריגע מלעטשארניע מיט א גוטער קונדשאפט. לעגיאנוב 49, טעל. 188-89.

א פראנט-שטוב מיט באלקאן און בעקוועמליכקייטען, בעזונדערער איינגאנג אפצוגעבען אלס סובלאקאטאר, פל. קאשטשעלני 4, וו. 5.

א בעקוועם ארט צו שלאפען פאר א יונגענמאן איז אפצוגעבען. פאמארסקא 14, אפיצינא 2, שט. בינשטאק.

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט ארויסצוגעבען אויף 9-ער, 10-ער און 12-ער שטריק-מאשינען. ווענדען זיך 11. ליסטאפאד 6, וואלינגאג 18.

Laboratorjum analiz lekarskich **„SANITAS"** Wólczańska 41, tel. 232-94

פיהרט אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט אורין, פלעגמע א. א.

אויפן טעלעפאנישען פערלאנג שיקען מיר נאך מאטעריאל און שיקען אפ די אנאליזען צוהיים

Dr. med. **P. Braun**

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

וואוינט יעצט: פיעטריקאווער 81, טעל. 100-57.

נעמט אן פון 8—1 און פון 4—8 אוונט.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט זונטאג פון 10—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע -זאל. אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן

Dr. J. HERSZFINKIEL

ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקומען

נעהמט אן ביי זיך זשעלאנא 8a, טעל. 111-87

ווי אויך אין לעטשניצע „פאמאץ" אלעקסאנדראווסקא 1.

Dr. med. **G. GERSZTAJN**

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30.

Dr. med. **Z. DATYNER**

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אן פון 9—11 און פון 6—8 אוונט

ווערקשטעל פון שירמס און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

שטעהענדיג אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו מעסיגע פרייזען

נעמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין סאדע-וואסער-פאבריק איז איבערגעטראגען געווארען

אויף פילסודסקיעגא 69

יעדע בעשטעלונג ווערט פינקטליך ערלעדיגט.

ספעצ. קליינע באלאנען וואסער מיט אייז אויף שבת

טעלעפאן 48-190. מיט אכטונג **פרידוואלד**

שנעל-דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקא- און קאנטעקציע-עטיקעטען, שטרימף-באנדראלען

רעעל און שנעל !!! מעסיגע פרייזען

DR. MED. **Szymon Grynberg**

פילסודסקיעגא 55, טעל. 168-58

(ארדינירט זומער אין ווישניאווא-גורא)

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4—8 אוונט.

Dr. med. **Sadokierski**

כירורג פון ציינער און יאסלעס

Piotrkowska 164

Tel. 114-20.

צוריקגעקעהרט

PODRĘCZNA

Zdolna podręczna poszukuje miejsce u krawcowej. Oferty w administracji pod „Zdolna"

Dr. **L. Suchowczycki**

כירורג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

Gdańska 11

טעל. 123-47 (רוג קאנסטאנטינער)

נעהמט אן פון 4—6 נאכמ.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראגט, 1-טער שטאק.

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ד"ר ס. קאנטאר

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)

פיעטריקאווער 90

טעל. 129-45.

נעמט אן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אוו.

לעטשניצע

פאר וועגערישע-קראנקע מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

פיעטריקאווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

DR. **J. Szreiber**

כירורג

צוריקגעקעהרט

נארוטאוויטשא 9, טעל. 122-95.

נעהמט אן פון 1—2 און פון 6—8 אוונד.

LEKARZ DENTYSTA **St. GELBERG**

צוריקגעקעהרט

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אוונט

אנאנסען-פרייזן: [illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

אין א געוועהנליכען ארץ-ישראל-טאג

מ׳כאפט יודען ביי אלע גרעניצען

אין איין וואך צייט בלויז ביי דער צפון-גרעניץ פון ארץ-ישראל האט מען געטון א כאפ 55 יודען. זיי האבען געוואלט אריין אין דער יודישער נאציאנאל-היים און מ׳האט זיי נעביך דערטאפט ביים גרעניץ. אריינגעזעצט אין תפיסה און געשטעלט פאר׳ן ענגלישען געריכט אין דער הייליגער שטאט צפת.

יודען פון אלע שכנות׳דיגע אראבישע לענדער, פון איראק, סיריע, בוכארא, אויך פון ווייטען רוסלאנד. יודען פון אלע ארימסטע קאטעגאריעס, אויך זקנים און זקנות, אבער בעיקר יונגע בעל-בתים מיט פרויען און קינדער צוזאמען, אלע גארען אי קיין ארץ ישראל, אי נאך ארבייט, וועלכע איז פערהאן גענוג אין לאנד.

דאס אומגליק האט זיי געטראפען אויף דער צפון-גרעניץ, ווי ס׳טרעפט אנדערע יודען א אנדערען טאג ביי א אנדערער גרעניץ פון ארץ-ישראל.

דער רוב פון זיי האט בעקומען א הונדערט חדשים קרימינאל און נאכ׳ן אפזיצען וועלען זיי פערטריבען פון לאנד, וואוהין? צו וועמען? קיינער ווייסט נישט. די אומגליקליכע ריכטער וואס מוזען לויט דער פעראָרדנונג פון דער רעגירונג ארויסגעבען אזעלכע הארטע משפטים, ווייסען אליין אויך נישט. עטליכע משפטים האט מען נישט פערענדיגט, פערהאן טענות אז מ׳האט געכאפט טאקע אייגענע ארץ-ישראל יודען, וועלכע זענען געווען אויף אנ׳עקסקורסיע ביים גרעניץ-געביט. פאר די קינדער נעביך האט דער ריכטער געמאכט א שטיקעל רחמנות-אויסנאהם, ער האט דערלויבט, מ׳זאל זיי דערווייל, אזוי לאנג די עלטערען מוזען יושב׳ען אין תפיסה, ארויסלאזען געגען קנס. שפעטער וועט מען זיי ארויסטרייבען פון א״י צוזאמען מיט זייערע טאטע-מאמעס.

געווען בכלל נאר 8 יודען, זעקס פון רוסלאנד און צוויי פון איראק, וועמענס עלענד האט דערשיטערט אפילו די ריכטער און זיי האבען זיי ארויסגעלאזען אויף פריי אהן שטראף און אהן פערטרייבונג. אבער די גליקליכע האבען תיכף דערפיהלט, אז דאס געריכט איז נאך נישט אלסדינג אין ארץ-ישראל. די פאליציי האט זיי תיכף פון געריכט אוועקגענומען און פערהאלטען פריש ביי זיך, מיחוצט שוין זוכען אויף זיי אנדערע הטאים.

בערך א דריטעל פון אלע האט בעקומען א לייכטערען פסק, זיי ווערען תיכף ארויסגעשיקט אהן קרימינאל שטראף. געווען אויך א פאר קריסטען אין אט דער קאלעקציע, אגש פון רוסלאנד, צוליב וואס שטופען זיי זיך אין פאלעסטינער קרימינאל? זענען דאס קאמוניסטען אדער גאר פרומע טוריסטען אויף קריסטליכע קברים?

טאג-טעגליך איז די אראבישע פרעסע פול מיט אזעלכע רובריקען פון געכאפטע יודען. די העברעאישע צייטונגען דרוקען דאס איבער אויטאמאטיש, טרוקען, אהן פירושים, אהן א זיפץ אפילו, מיטאר דאך נישט רעדען אדער גאר פערטיידיגען געזעצליכע איבערטרעטונגען, און אז מ׳וועט פערמאכען די צייטונג און בעשטראפען די ארויסגעבער און רעדאקטארען וועט עס די אומגליקליכע יודען לייכטער ווערען?!

צוליב וואס יודען קריגען זיך.

א נייע מחלוקת איז אויסגעבראכען אין ישוב — וועגען שולווערק פון דער ארבייטערש אפט. דער ווילען איז דאס א ספעציאליטעט פון ארץ-ישראל. אז די ארבייטער-ארגאניזאציע האט זיך אויפגעבויט גאנץ אייגענע שולען פאר ארבייטער-קינדער. דער ועד-לאומי האט געגעבען דערויף א יעהרליכע סובווענציע, די איבריגע פינאנציעלע לאסט האט געטראגען די הסתדרות, און ס׳איז געווען אזוי זעלבסטפערשטענדליך, מ׳וויל נישט שיקען די קינדער אין די שולען פון כלל-ישראל, ווייל מ׳-

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון מ. א. טענענבאם

ווייל זיי דווקא געבען א אייגענע סאציאליסטישע דערציהונג, מוז מען דערפאר אליין בעצאהלען.

אצינד האט זיך דאס פלוצים געענדערט. דער ועד לאומי האט געשלאסען אנ׳אפמאך מיט דער הסתדרות וועגען א געוויסער פעראייניטליכונג פון יודישען שולווערק אין א״י. די הסתדרות שולען בעהאלטען ווייטער זייער ביז-איצטיגע קולטורעלע און אדמיניסטראטיווע אויטאנאמיע, אבער דער פינאנציעלער בודזשעט וועט שוין פולקאם געצאהלט ווערען דורכ׳ן ועד לאומי. עס וועט אויך זיין גאראנטירט דער ערשטער מאי אלס שול יום טוב פאר אלע הסתדרות שולען און דער ועד-לאומי איז מסכים, אז דאס לעבען און די טעגליכע ענטוויקלונג אין ישוב זאלען פערטייטשט ווערען די ארבייטער-קינדער אין זייערע שולען אין זייער אייגענעם גייסט.

אט אויף דערויף איז שיער געווארען א רעוואלוציע אין ישוב. פראטעסט-פערזאמלונגען אין די אלטע פויערים-קאלאניעס, וועלכע ווילען נישט, אז מ׳זאל זיי צושטערען די פאלקסשולען אין די דערפער דאדורך, וואס דער ועד לאומי וועט אצינד אפיציעל עפענען דארט א צווייטע שול פאר ארבייטער-קינדער, וואו מ׳וועט האלטען לעקציעס איבער בורזשואזיע און סאציאליזם וכדומה. זיי ווילען אויף קיין פאל נישט דערלאזען, אז אין א יעדען דארף זאל מען אויסגראבען א תהום צווישען די קלענסטע קינדערלעך שוין. אלע נישט-סאציאליסטישע פארטייען האבען אנגעמאכט געוואלדען אין דער פרעסע און אויף פערזאמלונגען. דער גרעסטער פראטעסט איז געווען, הלמאי מ׳האט געמאכט אזא שווערען קאנטראקט פולקאם בסוד אהן א זיצונג פון ועד לאומי, שוין נישט רעדענדיג פון א פלענאר-זיצונג אין דער אספת הנבחרים. ליצנישע פאליטיקער פון די בירגערליכע פארטייען האבען געטענה׳ט, אז דער סאציאליסטישער פיהרער בן-צבי אלץ פרעזידענט פון ועד-לאומי האט געשלאסען א אפמאך מיט זיין חבר און פריינד רמז אלס פרעזידענט פון הסתדרות. ווידער די ארבייטער-פיהרער האבען געטענה׳ט, אז עס קומט זיי די גלייכע רעכט ווי „מזרחי". אויב דער „מזרחי" מעג האבען א אייגען שולווערק פאר נאציאנאל-רעליגיעזער דערציהונג אויפ׳ן חשבון פון יודישען פאלק, פארוואס קומט נישט דאס זעלביגע רעכט נאויך די ארבייטער צו דערציהען זייערע קינדער אין סאציאליסטישען-ציוניסטישען גייסט?

דער סוף איז נאך נישטא. דער ועד לאומי האט געמוזט אפהאלטען עטליכע עפענטליכע זיצונגען, מ׳האט זיך שטארק געצאמפערט. דער טעקסט פון אבמאך האט געדארפט דערווייל בלייבען א סוד. איז אבער דורכ׳ן פויערים-פערטרעטער אין דער שול-קאמיסיע פון ועד לאומי פערעפענטליכט געווארען אין דער פרעסע. איז דער שטורם געווארען נאך גרעסער. אצינד פערהאנדלען פערמיטלער פון עטליכע צדדים אויף צו געפינען עפעס א קאמפראמיס. דער ועד לאומי האט אפגעלעגט די ווייטערע זיצונגען, וואו ס׳איז נישטא קיין זיכערע מאיאריטעט פאר אזא אפמאך. מ׳האנדעלט ווייטער און מ׳זוכט א באזיס, ווי אזוי ארויסנעהמען פון טעקסט א פאר געפעהרליכע ווערטער, אבער גלייכצייטיג איבערלאזען דעם ארבייטער-רעפערענט אין דער שול-קאמיסיע פאקטיש פולע אויטאנאמיע אזוי ווי פריהער. א שווערע פראגע איז אויך א אנדערער פונקט, אז אויב די שול-אינספעקטארען פון ועד-החינוך וועלען למשל וועלען זיך אמאל אנקוקען און צוהערען א לעקציע אין די ארבייטער-שולען, וועלען זיי מוזען פריהער אנפרעגען און בעקומען דערויף די דערלויבניש פון ארבייטער-רעפערענט.

דער אבמאך וועט מסתמא חי נישט איז בעשטעטיגט ווערען. דער חינוך אין ארץ-ישראל וועט אויסזעהען כלומרשט פעראייניגט: און די הסתדרות וועט פטור ווערען פון א שווערען עול אויסצוהאלטען אליין אזא שווערען בודזשעט פאר איהר שולווערק.

פשוט׳ע יודען, וואס קומען נאר וואס פון אויסלאנד פערשטעהען נישט די גאנצע מעשה, איז נישט גענוג איין נאציאנאלע שול פאר אלע יודישע קינדער אין ארץ ישראל?! (יט״א)

דער ליידענ-וועג פון דייטשען יודענטום

בעגרענצונגען, חומרות און באיקאט-העצע אהן א סוף

בערלין (יט״א). די שטאט פערוואלטונג פון מאגדעבורג האט ארויסגעגעבען פאלגענדע פעראָרדנונגען:

„כדי צו בעשיצען דייטשען פון בעגעגענען זיך מיט יודען אין דער שטאטישער ביבליאטעק שטאטישע בוכהאנדלונגען און מוניציפאל ארכיוען, ווערט די יודען פערבאטען צו בעזוכען די דאזיגע עפענטליכע אינסטיטוציעס, עס איז אויך נישט געוואונשען אז יודען זאלען זיך בענוצען מיט די מוניציפאלע באד אנשטאלטען.

אכט קינאס אין קיעל האבען ארויסגעהאנגען ביים איינגאנג די אויפשריפט: „פאר יודען איינטריט פערבאטען".

דער בירגערמייסטער פון קיסטרין (אויף דער אדער) האט צושיקט א צירקולאר צו די האטעל-אייגענטימער, אין וועלכען ער ערקלערט אז עס בעשטעהט די געפאהר דאס די יודען פאר וועלכע דאס לעבען אין די גרויסע שטעט ווערט וואס ווייטער אלץ מעהר בעשווערט, זאלען זיך בעזעצען אין קלענערע שטעט און אויך אין קיסטרין, אלס בירגערמייסטער קען ער נישט בלייבען גלייכגילטיג צו דער סכנה אז קיסטרין זאל ווערען א מקום מקלט פאר יודען, ער איז דעריבער מוסר ומודעה די האטעל-אייגענטימער וואס האבען נאך נישט אויסגעהאנגען אויף א קענטיג ארט א טאפעל „יודען אונגעוואונשען". אז די שטאט פערוואלטונג וועט נישט בעטראכטען זייערע ווענדונגען אין פראגען פון קאנצעסיעס, שטייער בעלאסטונג א.א.וו.

אויף א מאסען מיטינג אין מאינץ האט דער נאצישער קרייז-פרעסע שעף שטעבע געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערן געזאגט:

„מיר זענען דאס ערשטע לאנד אין דער וועלט, וואס האט זיך אונטערגענומען צו לעזען די יודען פראגע פאר אלע צייטען, עס אהרט אונז נישט וואס אויסלאנד זאגט וועגען אונז. דער קאמף געגען יודענטום מוז אבער געפיהרט ווערען אויף אנ׳ענטשפרעכענדען אופן. בעסער מיר זאלען טון נעגען די יודען איידער רעדען און שרייבען געגען זיי. לאמיר פון יודען גארנישט קויפען און זיי גארנישט פערקויפען. ווער עס קויפט ביים יוד, האט מיט א יוד חתונה, שטעהט מיט איהם אין וועלכע עס איז בעציהונגען אדער האט מיט איהם אויף וואס פאר נישט איז אופן א מגע ומשא, מוז געשטעלט ווערען צום שאנד-סלופ אונזער ציל איז. דייטשלאנד זאל זיין דאס ערשטע לאנד אהן יודען — און מיר, אין מאינץ האבען דעם ציל אז אונזער מאינץ זאל ווערען אין דייטשלאנד די ערשטע יודען-פרייע דייטשע גרויס-שטאט".

„פראנקפורטער צייטונג" טיילט מיט: דער בירגערמייסטער פון ראמערסהיים (רהיין-העסען) האט פעראָרדענט, אז יודען איז פערבאטען אפצושטעלען זייערע אויטאס אויף געמיינדע גאסען פון געמיינדע פלעצער.

לאנדאן (יט״א). „טיימס" טיילט מיט אז די לעצטע וואך זענען אין מיטעל דייטשלאנד און דרום-מערב דייטשלאנד פארגעקומען מאסען פעראנשטאלטונגען געגען יודען און די „דונקעלע מענער" (געמיינט קאטאליקען און קאנסערוואטיסטען), אזעלכע פעראנשטאלטונגען זענען פארגעקומען אין פראנקפורט, וויסבאדען, אפענבאך, מאנהיים, און אנדערע שטעט. די אנגריפען זענען געווען געווענדעט הויפטזעכליך געגען יודען און זענען געשטאנען אונטער דער לאזונג פון אנ׳אזוי גערופענער „לעצטער התראה", נאך וועלכער מען וועט איבערגעהען צו האנדלונג".

אין וויסבאדען זענען אין משך פון איין וואך פארגעקומען פערציג פערזאמלונגען פון דעם מין. דער „פעריהמטער" מינכמייער (געוו. פאסטאר), וועלכער איז צוריקגערופען געווארען אלס עקספערט מצד די בעשולדיגטע אין בערנער „פראטאקאלען"-פראצעס אלס מענש, וואס איז קאמפראמיטירט צוליב סעקסועלער פערווערסיע) האט אויף איינער פון די פערזאמלונגען אין וויסבאדען ערקלערט, אז עס נעהמט שוין א סוף צו דער געדולד פון דייטשען פאלק און עס הויבט זיך שוין אן די צייט פון שטראף

וועגען די „געטא-שולען"

פאר יודישע קינדער אין דייטשלאנד

אנ׳אפיציעלער פירוש צום נייעם שול-דעקרעט

בערלין (יט״א) קאמענטירענדיג די אנקינדיגונג פון בילדונגס - מיניסטער ד״ר בערנהארד רוסט וועגען דער שאפונג פון „געטא-שולען" פאר יודישע קינדער אין דייטשלאנד אלס ווייטערן שריט פאר דער איזאלירונג פון די דייטשע יודען, שרייבט די „נאציאנאל - סאציאליסטישע קארעספאנדענץ" (אפיציעלע נאצישע פרעסע-אגענטור) אין אנ׳ארטיקעל, וואס האט זיך בעוויזען אין דער גאנצער פארטיי-פרעסע, אז די דאזיגע שולען זענען בעשטימט אויסשליסליך פאר יודישע און נישט פאר אנדערע „נישט-ארישע" קינדער, און בעזונדערס נישט פאר „נישט-ארישער" פון פרעמדער מלוכה-צוגעהעריגקייט. אין ארטיקעל ווערט צוו. אנד. געזאגט, אז ווען די יודען וואלטען, פונקט ווי אנדערע „נישט-ארישע" פעלקער, געהאט זייער אייגען לאנד און בלויז א קליינער טייל פון זיי וואלט געלעבט אין דייטשלאנד, דאן וואלט נישט געווען נויטיג צו איזאלירען זייערע קינדער אין סעפאראטע שולען. אין די איצטיגע בעדינגונגען איז עס אבער א נויטווענדיגקייט, כדי אפצוהיטען די ארישע ערציהונג פון יונגען דור אין הסכם מיט דער נאציאנאל - סאציאליסטישער וועלט-אנשויאונג און די פאדערונגען. וואס זי שטעלט דעם דייטשען פאלק.

אויף אלע דייטשע אוניווערזיטעטען שטודירען סה״כ 656 יודישע סטודענטען

בערלין (יט״א) לויט נאר וואס אפיציעל פערעפענטליכטע ציפערען האט די צאהל יודישע סטודענטען אויף דייטשע הויכשולען אין זומער-סעמעסטער 1934 בעטרעפען 656, וואס עס האט אויסגעמאכט וועניגער ווי דריי-פירטעל פראצ. פון דער אלגעמיינער סטודענטען-צאהל 91.480. חוץ דעם איז געווען א געוויסע צאהל נישט-ארישע סטודענטען פון נישט יודישען גלויבען. די דאזיגע ציפערן ווערען פעסטגעשטעלט אויפן יסוד פון דער בעשטימונג, וועלכע שליסט אוים נישט-ארישע סטודענטען פון דער מיטגלידערשאפט אין דייטשע סטודענטען-פערבאנדען. בסך-הכל האבען אין זומער - סעמעסטער 1934 אויף דייטשע אוניווערזיטעטען שטודירט 1.316 סטודענטען, וואס ווערען בעטראכט אלס נישט-ארישע אין זין פון אריער-פאראגראף אין דער נאצישער געזעצגעבונג.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון 630.— זל. אן

ארגאניזירט

„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-38

אויך הנחה-פעסער קיין טשעכא-סלאוואקיי און יוגאסלאוויען

אויך קיין עסטרייך.

אונטער די טריט פון דער געשיכטע

(דערציילונג) :—: פון **אסיף דימאוו**

האט זיך עס מיר אויסגעוויזען? צוויי שטעטיגע מעסערס האבען אויפגעטויכט אין קארלס אויגען. בייז, גיפטיג, איז פלוצלינג געווארען זיין בליק. ער האט אפילו נישט געפרובט פערשטעלען, פערמאסקירען דעם דאזיגען בליק. אפען און פיינטלעך האבען מיר געשטאכען זיינע בלויע אויגען — די זעלבע אויגען, וועלכע איך האב געליבט. און נאך שארפער, נאך בייזער איז געווען זיין שווייגען.

אזוי האט עס געדויערט — איך ווייס נישט — אודאי נישט מעהר ווי א האלבע מינוט, און אפשר א מינוט.. נאך איצט, ווען איך טראכט ווידער און ווידער וועגען יענער סצענע, ווייזט זיך מיר אויס, אז מיר האבען געשוויגען א לאנגע, לאנגע צייט — א שעה, אנ׳אייביגקייט — נישט טראכטען דערפון קען איך נישט...

מיר דוכט זיך, אז דווקא אין דער האלבער מינוט, אדער האלבע שעה, איז ביי מיר געבוירען געווארען דער געדאנק, וועלכען איך גיי אויספיהרען און וועלכער וועט פערענדיגען מיין טרויעריגען טאג-בוך. אבער דאמאלס האב איך נאך נישט געוואוסט, אז דער דאזיגער געדאנק איז שוין אריין אין מיין מוח.

ווער פון אונז ביידע עס האט איבערגעריסען דעם שווייגען געדענק איך נישט, איך געדענק אבער זיינע ווערטער:

— מיר וועלען היינט איבאוועגט אלצדינג איבערערעדען... איך וועל קומען צו דיר.

— גיב מיר א קוש... פארוואס קושסטו מיך נישט? — האב איך געזאגט.

איצט שעהן איך זיך פאר די ווערטער מיינע. מ׳טאר נישט זיין קיין בעטלער אין ליבען. מ׳טאר נישט זיך דערנידריגען. אבער דאמאלס ביי איהם אין צימער, האב איך אליין נישט געוואוסט וואס איך טו.

קארל האט מיר א קוש געטון. א קאלטער קוש, וואס האט בעטייט: „אט האסטו א קוש און טראג זיך אפ פונדאנען"...

איך האב זיך אפגעטראגען. ער האט מיך בעגלייט ביז אין פאדערצימער און די גאנצע צייט זיך אומגעקוקט — צי זעהען אונז נישט זיינע אייגענע... אבער אלע טירען זענען געווען פערמאכט, קיינער האט אונז נישט נאכגעקוקט.

— איך האב נישט געדארפט קומען צו דיר איצט, ביינאכט. — האב איך טרויעריג ארויסגערעדט שוין ביי דיר טיר.

— יא, דאס איז געווען אינגאנצען איבעריג.

— האט ער געענטפערט.

מיר האבען זיך צושיידט, ווען איך האב זיך נאכאמאל ארומגעקוקט, איז די גאס געווען ליידיג. טונקעל, טרויעריג...

מערין דער 7-טער.

אינאוועגט דארף קומען קארל, וואס פאר׳א קלייד זאל איך אנטאן? דאס איז געווען מיין ערשטער געדאנק, ווען איך האב זיך אויפגעכאפט אינדערהיים, א פאר שעה שפעטער.

יעדע מעהר אדער ווייניגער, קלוגע פרוי ווייס אז דאס איז נאריש און אפשר איבעריג. ליבט ער דיך — וועט ער דיך ליבען אין יעדער קליידעל; ליבט ער דיך נישט — וועט ער דיך נישט ליבען אין דער שענסטער קלייד. און דאך שטייט מען פאר׳ן שפיגעל און מ׳פוצט זיך; מ׳קוקט אויב דער ארבעל איז קורץ גענוג, אויב דער קנעפעל איז אויפ׳ן ריכטיגען פלאץ...

... ווי אומענדליך לאנג עס ציהט זיך די צייט, ווען מ׳ווארט מיט א צופייניגט צוריסען הארץ.. אט וועט קלינגען דער גלאק ביי דער טיר... אט וועט זיך דערהערען דער פייפען — אונזער פייפען — אונטער׳ן פענסטער... אט-אט, דוכט זיך, אז עמיצער האט אנגעקלאפט... אבער עס איז שטיל, עס איז טויט...

... יעדער מאן האט פיינט דער פרוי, וועלכער ער האט געמאכט שוואנגער. ווען ער האט שוין מיט איהר חתונה געהאט, איז דאס אפטמאל נישט אזוי דייטלעך. עס מישט זיך אריין די שרעק פאר׳ן אנקומען פון א נייעם מענשען, פאר וועלכען ער, דער מאן, מוז איצט אנהויבען ארבייטען, און דאס האסטו, מיין געליבטער פרוי, מיר געטאן! אינ׳ם ערשטען מאמענט, ווען ער דערוויסט זיך וועגען דער שוואנגערשאפט פיהלט ער דעם כעס, די שנאה, די אומצופרידענקייט זעהר שטארק. שפעטער אונטערדריקט ער עס אין זיך. ער ווערט אפילו גליקליך, דאנקען גאט — עס קומט א קינד. נו, צוליב דעם האט מען דאך אייגענטליך חתונה געהאט... אהן קינדער, וואס איז דאס פאר א לעבען?

(ווייטער קומט).

פעלקער-בונד-קאמיסיע שטעלט פעסט קאנסטיטוציע-ברוך פון דאנציגער סענאט

וואס ווערט אין דער עקספערטיזע געזאגט וועגען דער פעטיציע פון די דאנציגער יודען

זשענעווע, (יט"א). די פעטיציעס פון דאנציגער בעפעלקערונגס טיילען דערונטער אויך פון די יודען, געגען דאנציגער סענאט וועלען ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט, בעטראכט ווערען דורכן פעלקער בונד נישט פריהער ווי דעם 16טען ה.ח. (היינט), די יוריסטען קאמיסיע וועלכע דער פעלקערבונד ראט האט אויף זיין פריהערדיגער סעסיע בעאויפטראגט צו בעטראכטען די דאזיגע פעטיציעס פון יורידישען שטאנדפונקט, האט איהר עקספערטיזע צוגעגרייט נאך מיט איינינע וואכען צוריק. ביז איצט איז די עקספערטיזע נאך נישט פערעפענטליכט געווארען, וועגען איהר אינהאלט דערוויסט זיך דער יט"א קארעספאנדענט פאלגענדע איינצעלהייטען:

דאס רוב אינקרימינירטע פעראָרדנונגען און מאס נאהמען פון דאנציגער סענאט, אויף וועלכע עס בעציהען זיך די פעטיציעס פון די קאטאליקען, סאציאליסטען און יודען, האט די יוריסטען קאמיסיע קוואליפיצירט אלס ברוך פון דער פריישטאט קאנסטיטוציע. דאס בעציהט זיך קודם כל אויף פאלגענדע פעראָרדנונגען און בעשטימונגען: א) פעראָרדנונג וועגען טראגען אוניפארמען און איהר אנווענדונג. ב) פעראָרדנונג וועגען יוגענד - ארגאניזאציעס (די דאזיגע פעראָרדנונג איז אין דער צווישען-צייט דורכן דאנציגער סענאט געענדערט געווארען און פארמעל גע - בראכט געווארען אין איינקלאנג מיט דער קאנ - סטיטוציע), ג) פעראָרדנונג „צום שוץ פון גוטען נאמען פון די נאציאנאלע ארגאניזאציעס" (אלס אזא ווערט אנערקענט בלויז די נאציאנאל סאציאליסטישע פארטיי און די דורך איהר קאנטראלירטע פער-באנדען), ד) פעראָרדנונג וועגען דער קאנסטיטוציע פון „דאנציגער לעהרער בונד" און „דאנציגער בעאמטען פערבאנד" (אין די פאלען האנדעלט זיך וועגען דער אנווענדונג פון „ראסען פרינציפ", היות די סטאטוטען פון די דאזיגע פערבאנדען מוזען זיין בעגרינדעט אויפן פיהרער - פרינציפ און דער „אידעע פון דער פאלקס געמיינשאפט").

חוץ לזה האט דער יוריסטען קאמיטעט קוואליפיצירט אלס ערנסטען מאכט-מיסברויך דעם פערבאט, וואס איז אויף 5 חדשים צייט ארויסגעגעבען געווארען דעם 10טען אפריל ה.י. געגען דער סאציאליסטישער „דאנציגער פאלקסשטימע" פעסטשטעלענדיג, אז דערמיט האט דער דאנציגער סענאט געבראכען די בעשטימונגען, פון דער דאנציגער קאנסטיטוציע וואס גאראנטירען די פרעסע-פרייהייט אויפן געביט פון דער פריישטאט.

אין בעצוג אויף דער יודישער פעטיציע האט די יוריסטען קאמיסיע חוץ די אויבען אויסגערעכענטע אנקלאגעס אויף פאלגענדען אופן פארמולירט איהר שטעלונג:

1. פון רעכטליכען שטאנדפונקט האט די קאמיסיע נישט איינגעפונען קיין קאנסטיטוציע פערלעצונג אין די דעקרעטען, וואס בעציהען זיך אויף דער עפענטליכער פראקטיק פון נאטארען, אדוואקאטען, דאקטוירים, דענטיסטען און כעמיקער. די קאמיסיע האלט אבער, דאס אויב די דאזיגע דעקרעטען ווערען אינטערפרעטירט דורך די דאנציגער מאכט-ארגאנען אין דעם זין, אז יודען טארען, צוליב טעמים פון זייער רעליגיעזער אדער ראסען צוגעהעריגקייט, נישט אויסאיבען די דאזיגע בערופען, דאן וועט דער דאנציגער סענאט דערמיט בעגעהען א בפירושען ברוך פון דער קאנסטיטוציע.

2) אלס אנטי קאנסטיטוציאנעל קוואליפיצירט די יוריסטען קאמיסיע די פעראָרדנונג, וועלכע מאכט אפהענגיג פון א סענאט ערלויבניש דעם בעזיץ, פער קויף אדער אויסארבייטונג פון אוניפארמען.

3. די קאמיסיע האט אויסגעפונען אז זי קען נישט ארויסזאגען קיין אורטייל איבער פערשידענע פונקטען פון דער יודישער פעטיציע, וואס בעציהען זיך אויף צאהלרייכע ביישפילען פון דיסקרימינירענדער אדמיניסטראטיווער פראקטיק פון דאנציגער סענאט די קאמיסיע בעמערקט אז אין די דאזיגע אנגעלעגנ הייטען מוז דורכגעפיהרט ווערען אנ'אויספארשונג אויפ'ן ארט. און דאס האט נישט געהערט צו די קאמ פעטענצען פון דער יוריסטען קאמיסיע.

פון דער אנדערער זייט שטעלט זיך אבער די קא מיסיע ענטשידען ענטגעגען די בעמערקונגען פון דאנ ציגער סענאט צו דער יודישער פעטיציע, אין וועל כער דער סענאט בעמיהט זיך צו בעגרינדען זיינע טענות מיט די „געפיהלען פון דער גרויסער מעהר היים פון דער בעפעלקערונג", געגען די יודען און מיט די „פרינציפען" אין וועלכע עס שפיגעלט זיך אפ די נייע נאציאנאל סאציאליסטישע שטאטס-אויפ-פאסונג". די יוריסטען קאמיסיע בעמערקט אין דעם צוזאמענהאנג אז זעהר בעדייטענדע טיילען פון דער דאנציגער בעפעלקערונג ווארפען אפ די נאציאנאל סא ציאליסטישע געדאנקען-גאנג און — אויך אפילו דער סענאט מוז זיך צוהערען צום ווילען פון דער בע-פעלקערונגס מעהרהייט — זעהט אבער דער ארט. 98 פון דער קאנסטיטוציע אויסדריקליך פאר, אז די שטאטס-בעאמטענשאפט שטעהט אין דינסט פון כלל און נישט בלויז פון איין פארטיי. די בעאמטע מוזען דעריבער בלייבען אין אָרדנונג לגבי אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג, און נישט בלויז לגבי יענע בירגער וואס די בעאמטע טיילען זייערע פאליטישע אדער אנדערע אנשויאונגען.

חוץ לזה זעהט פאר דער ארט. 73 פון דער קאנ סטיטוציע די גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער, מען מוז דעריבער בעטראכטען אלס אנט-קאנסטיטוציא נעל דאס פראגראם פון א מעהרהייטס פארטיי, וואס זעהט פאר די אויסשליסונג פון יודען פון עפענטלי כע אמטען, בלויז צוליב זייער ראסע אדער רעליגיע, און אזא פראגראם טאר אין דער פראקטיק נישט אנ געווענדעט ווערען. אויב מען זאל עס אפילו קענען בעטראכטען אלס מיינונגס אויסדרוק פון דער בעפעל קערונגס מעהרהייט. דער סענאט קען זיך דעריבער אין קיין פאל נישט פערופען אויף דער „נייער שטאטס-קאנצעפציע", מחמת קיין שום וואהל רעזולטאט — און מעג ער נעבען די גרעסטע מעהר היט — איז נישט ביכולת אונגילטיג צו מאכען די בעשטימונגען פון דער שטאטס-קאנסטיטוציע.

בנוגע דער בעשימפונג פון די יודען און די באי קאט אויפרופען וואס ווערען טאלערירט דורכן דאנ ציגער סענאט, נעהמט די יוריסטען קאמיסיע טייל וויין צו קענטניש די אויפקלערונגען פון סענאט. די קאמיסיע ווייזט אבער אן, אז א דויערנדע בעשימ פונגס העצע שטעלט מיט זיך פאר א שטערונג פון דער עפענטליכער אָרדנונג און טאר דעריבער דורך די פאליציי ארגאנען פאסיוו נישט טאלערירט ווערען. די פאליציי מאכט וועלכע מוז דינען דעם שוץ פון אלע בירגער, טאר אויך נישט דולדען א באיקאט פון איין בעפעלקערונגס טייל געגען אנדערען, ווען דער באיקאט נעהמט אן א ברייטען מאסשטאב.

אביסעלע קיבעץ

(הומאר פון טאג)

שלום און ישראל.

צוויי חברים שלום און ישראל זענען געגאנגען פון פעלד אחוים. האבען זיי געדארפט דורכגעהן דורך א בלאָטיגען ארט, רופט זיך אן שלום צו ישראל'ן, דאס ער דארף איהם אריבערטראגען דורך דער בלאטע, ווייל עס שטעהט געשריבען אין דער תורה „ושלום על ישראל".

).מילא פארפאלען, האט ישראל גענומען שלומען אויף די פלייצעס און איהם אנגעפאנגען טראגען דורך דער בלאטע.

אפגעהענדיג א העלפט וועג, נעהמט ישראל און ווארפט ארונטער שלומען אין דער בלאטע און שמירט איהם אוים פון קאפ ביז די פיס. פרעגט איהם שלום וואס דאס מיינט. ענטפערט איהם ישראל, אז ער האט זיך אויך דער-מאהנט, דאס עס שטעהט געשריבען אין דער תורה: „והיה שלום בארץ" — דארפסטו זיין אין דער ערד.

* * *

זאגט א יודענע אין סטאשיץ פארק,
צו דער צווייטער ערנסט שטארק:
„כ'ווינש „אדאלפן" דעם האידאמאק,
זאל ארויין אין האלז א ראק !"
טוט די צווייטע יודענע זאגען:
„אוי, אז פופציג מכות איהם אין מאגען!"
כאפט א דריטע יודענע אונטער:
„אז ברענען זאל ער ווי א צונטער!"
זינגט א פערטע מיט א ניגון:
„אוי . א פאראליזירטער זאל ער ליגען!"
א פינפטע זינגט מיט סדר-טראפ:
„אוי מיינע צרות אויף זיין קאפ!"

— — — — — — — —

און איך טראכט צו זיך און לאך:
„אדאלף האט היינט פריינט א סך !..."

לעאן כאזאנאוויטש

צעהן יאהר נאך זיין טויט

עס איז ערשט וואס געווען דער צעהנטער יאהרצייט נאך איינעם פון די בעסטע פראגרעסיווע טוער פון דעם יודישען פאלק, וועלכער האט אונ-ערמידליך געארבייט פאר דער פערטיידיגונג פון די יודישע רעכטע און פאר דאס צוריקבעקומען ארץ ישראל. — דאס איז געווען לעאן כאזאנאוויטש, וועלכער איז געשטארבען דעם 9-טען סעפטעמ-בער 1925.

לעאן כאזאנאוויטש איז געבוירען געווארען אין 1880 אין שירווינט, ווילנער גובערניע, ער איז פאלגליך געשטארבען אין די בעסטע מיטעלע יאהרען, אין דער עלטער קוים פון 45 יאהר. אבער זיין קורצע לעבענס צייט האט ער פאלשטענדיג געווידמעט די אינטערעסען פון זיין פאלק און בע-זונדער די יודישע ארבייטער מאסען.

לעאן כאזאנאוויטש איז געווען איינער פון די גרינדער און ענטוויקלער פון דער פועלי ציון בע-וועגונג. ער איז געווען פון די ערשטע, וועלכע האבען בעגריפען, אז די יודישע ארבייטער קענען זיך נישט אפזונדערען פון יודישען פאלק און פון זיין היסטארישע מיסיע צוריקצובויען זיך אלס נאציאן, און אז מען דארף געפינען א וועג צו פערבינדען די קלאסען אינטערעסען פון די יודישע ארבייטער מיט די נאציאנאלע אינטערעסען פון דעם יודישען פאלק. אט דער צוזאמענבונד האט גע-פונען אנ'אויסדרוק אין דעם פועלי ציוניזם.

לעאן כאזאנאוויטש האט געשפילט א גאר גרויסע ראלע אין דער פועלי ציוניסטישער בעווע-גונג אין איהר ערשטער פעריאדע פון ענטוויק-לונג. ער איז ארומגעפאהרען איבער די שטעט און שטעטלעך פון פוילען און גאליציען, און פער-שפרייט דעם פועלי ציון געדאנק. אין 1908 איז ער אויך געווארען דער רעדאקטאר פון פועלי ציון ארגאן „דער יודישער ארבייטער", וואס איז ער-שינען צו ערשט אין קראקא און דערנאך אין לעמ-בערג, און זיין ווירקונג האט זיך גאנץ שטארק געפיהלט.

אגב, לעאן כאזאנאוויטש איז נאך פריהער, איידער ער איז געווארען פועלי ציוניסטישער אגי-טאטאר, געווען א העברעאישער לעהרער; אבער טראץ דעם וואס ער האט געקאנט גוט העברעאיש האט ער שטארק ליב געהאט יודיש, און ער האט געהאלטען, אז אויך אין ארץ ישראל מוז יודיש האבען א מעגליכקייט זיך פריי צו ענטוויקלען. ער האט זיך אויך בעטייליגט אין דער טשערנאוויטצער יודישער שפראך קאנפערענץ.

לעאן כאזאנאוויטש האט אויך פיל ארומגע-רייזט אין דער וועלט; שוין אין 1909 איז ער געווען אין אמעריקע; פון דארט איז ער געפאהרען קיין ארגענטינע וואו ער האט רעדאגירט דעם פוע"צ ארגאן „ברויט און עהרע". דארט איז ער אויך ארויסגעטראטען זעהר שארף געגען די דער-דריקענדע מעטאדען, וואס די יק"א האט דאמאלט געברויכט געגען די קאלאניסטען. די יק"א בעאמטע האבען איהם דערפאר גע'מסר'ט צו דער מאכט און געמאכט אויף איהם א בלבול, אז ער איז א געפעהרליכער רעוואלוציאנער; מען האט איהם דערפאר ארויסגעשיקט פון לאנד געשמידט אין קיי-טען. ער האט דאן פערעפענטליכט א וויכטיג בי-כעל: „דער קריזיס פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ארגענטינא", אין וועלכען ער האט דעמאסקירט די דאמאלדיגע יק"א אדמיניסטראציע.

לעאן כאזאנאוויטש האט אויך ארויסגעגעבען צוזאמען מיט לעא מאצקין א וויכטיגען בוך מיט דאקומענטען אין דייטש: „די יודענפראגע אין דער געגענווארט"; און אליין האט ער ארויס-געגעבען א בוך „די יודען פערפאלגונגען אין פוי-לען". ער האט געהאט א צוטריט צו סאציאליסטישע פיהרער און צו אנדערע פאליטיקער פון פערשידענע לענדער, און דורך דעם האט ער זעהר פיל בייגע-טראגען אין דעם קאמף פאר יודישע רעכט. ער האט ביי פיל פראמינענטע נישט יודען דערוועקט סימפאטיע צו די יודען און בעקומען אונטערשטי-צונג פאר אונזער פערטיידיגונגס קאמף.

דורך דער שפאלטונג אין דער פועלי ציון בעוועגונג איז לעאן כאזאנאוויטש צושמעטערט געווארען. ער האט געזוכט צו פערנעהמען א צענ-טער פאזיציע צווישען די רעכטע און לינקע פועלי ציון, מיט דעם צוועק, אז ער זאל זיי קענען צוריק פערייניגען. דער רעזולטאט איז געווען, אז פאר די רעכטע איז ער געווען לינק און פאר די לינקע איז ער געווען רעכט, און צווישען ביידע איז ער צו-קרישעט געווארען. אין 1919 האט מען איהם ארויס גערופען קיין אמעריקע, צו העלפען רעטען די דארטיגע פועלי ציון צייטונג „צייט", וואס איז געווען אין א קריטישער לאגע. ער האט דארט געארבייט איבער די כוחות, און דורך דער פארטיי שפאלטונג און קאמפען איז ער אויך געווארען ענ-טוישט און פערביטערט. דאס האט אונטערגעבראָ-כען זיין געזונד. ער איז צוריקגעקומען קיין איי-ראפע א צובראכענער. ער האט זיך ווייטער בע-שעפטיגט מיט זשורנאליסטישער ארבייט, און איז אויך געווען פערבונדען מיט דער ארבייט פון „ארט", אבער זיין געזונד האט ער מעהר נישט געקענט צוריקבעקומען אין דער פולער מאס, און אט אזוי איז געקומען זיין פריהצייטיגער טויט.

א ווייבעל אין שווארצען

(א בילד) — פון ב. באטוויניק

געטראפען האב איך זיך מיט איהר מיט פינף יאהר צוריק. גערעדט האב איך מיט איהר קיינ-מאל נישט: פארגעשטעלט האט אונז קיינער נישט; איהר נאמען ווייס איך נישט.

איך האב אויף איהר געקוקט.

און זי אויף מיר? איך ווייס נישט צי האט זי אויף מיר אויך אזוי געקוקט ווי איך אויף איהר. צי נישט, זיכער איז, אז זי געדענקט מיך נישט. איך געדענק איהר זעהר גוט; אומפערגעסליך געדענק איך איהר.

ארום פופצעהן מינוטען צייט האב איך איהר געזעהן מיט פינף יאהר צוריק, און אין מיין גע-דאנק איז מיר פערבליבען איהר פאטאגראפיע, און איך זעה איהר נאך ביז היינטיגען טאג.

ס'איז געווען א זונטאג שפעט ביינאכט.

קיין סך מענשען זענען נישט געווען אין דעם וואגאן וואו איך האב זיך געפונען, און וואס האט דעם גענעמעל געמאכט מעהר פאמיליען-מעסיג מיט זייערע בליקען איינע אויף די אנדערע.

ספעציעל גיבען זיך אלעמענס אויגען א ווארף צו דעם. וואס קומט אריין ביי א סטאנציע, מיט בע-זונדערע נייגעריגקייט בעשיסט מען מיט אויגען-בליקען, ווען עס קומט אריין א פרוי, א יונגע פרוי, א פרוי איינע אליין.

ווען א יונגע פרוי קומט אריין אליין נישט בעגלייט פון א מאן, איז דאס אנ'איינלאדונג פאר אונז, מענער, צו בעפאלען זי מיט די אויגען. נישטא קיין ווערטער וואס ווערט אנטקעגען שלאגען מיט א בליק, מיט א פאר פערקוועטשטע ליפען.

ביי דער ערשטער סטאנציע איז זי אריין איינע אליין אלס דער איינציגער פאסאזשיר.

עטוואס העכער ווי קליין איז זי געווען; עט-וואס פולער ווי דאר איז זי געווען, און עטוואס איז איהר חנ'עווידיגקייט געווען שטארקער ווי איהר שעהנקייט.

אבער שעהן איז זי דאך געווען.

מיט לייכטינקע טריט, מוזיקאליש בעוועגענדיג מיט איהרע הויכע היפטען, איז די דאזיגע שווארץ-רייצענדע סימפאניע ריטמיש צוגעגאנגען צו א לייי-דיגען פלאץ און זיך אוועקגעזעצט.

איך, ווי אלע אין דעם וואגאן, האבען זיך צוגעכאפט צו איהר מיט די אויגען. ס'איז געווען זעהר א געלונגענער תירוץ פאר'ן קוקען אויף איהר. דער תירוץ איז געווען דאס וואס יעדע זאך אויף איהר איז געווען דורכאויס שווארץ און איהר פנים, האלז און הענד זענען געווען אויסערגעווענליך קלאר-ווייס.

נישט שרייענד איז געווען איהר אריינגעהען, ווי נישט שרייענד איז געווען איהר גאנצער אויס-זעהען, מיט אנ'אויסערגעוועהנליכער שטילקייט און אומבעמערקטקייט האט זי זיך אריינגעשמוגעלט, און דאס האט אלעס ווי שטיל געשעפטשעט, „איהר קענט מיר נישט איגנארירען און איהר וועט מיר נישט קענען פערגעסען".

איך האב אויף איהר געקוקט ווי אלע האבען אויף איהר געקוקט, אבער מיר האט זי געלאזען אויף זיך קוקען מעהר ווי זי האט אנדערע געלא-זען אזוי האט זיך מיר אפגעדוכט, און אזוי דוכט זיך מיר עד היום. די אויגען וואס האבען אויף איהר געקוקט שרייענד, האט זי, מיט איהר שווארצע ברעמען אפגעשטויסען. איך האב זיך געספא-רעט צו קוקען אויף איהר מיט איינזעהעניש, מיט בעהאלטענקייט, נישט בעגעגענט זיך מיט א הרע בליקען, דערפאר האט זי אוועקגענומען איהרע ווערכער — די שטרענגע אויגען איהרע, ווען זי האט דערפיהלט אז מיין בליק דערנעהנטערט זיך.

אפשר האט זי אזוי טאקטיש און ליבעראל געהאנדעלט מיט נאך אנדערע פאסאזשירען אין וואגאן, אבער איך האב קיין צייט נישט געהאט צו זעהען וואס זי טוט מיט אנדערע, די באהן איז געלאפען זעהר שנעל; די צייט איז געווען קורץ, און ס'איז געווארען א שאד צו פערטאכלעווען א א בליק אויף עפעס אנדערש, אויף אימיצען אנ-דערש..

איז זי געווען א יודישע, א איטאליענערקע, א שפאנישע, א פראנצויזקע? איך ווייס נישט. מען האט איהר געקענט צורעכענען צו אלע פון די פעלקער. און אפשר צו נאך אנדערע פעלקער. וואס איך ווייס יא וועגען איהר איז, אז כאטש איך האב פערגעסען צו זעהען צי זי האט געטראגען א חתונה רינג, איז וויס איך אז זי איז געווען א פערהייראטע ווייבעל, און אנ'עהרליכע פערהייראטע ווייבעל.

איהר אריינקומען, איהר פערנעהמען א פלאץ, איהר האלטען זיך, איהר רעאגירען אויף אלעמענס בליקען איז נישט געווען מיט יענעם ציטער, מיט יענעם איינדרוק וואס עס מאכען יונגע פרויען וואס זענען גרייט אויף א פערטשעפעניש. זי האט ערלויבט און צוריקגעשטויסען בליקען אהן געוואל-דען, אהן טענות, אהן שעמעוודיגקייט און אהן צופיל שטאלץ. זי האט אויסערגעוועהנליך רוהיג קאנטראלירט די סיטואציע, אין וועלכער זי האט זיך געפונען, און האט שטיל אין זיך בעהאלטען איהר פעסטקייט, איהר נצחון.

ניין, ס'איז נישט געווען קיין „רעד" וועגען נצחון. דאס האט זיך אויף איהר נישט געזעהען, זי האט אויף אלעם און אויף אלעמען רעאגירט זעהר געוועהנליך, אז זי ווייסט אז זי פערשטעהט אז אזוי דארף עס זיין. נישט זי קען זיך העלפען און נישט מענשען קענען זיך אנ'עצה געבען צו האנדלען געגען איהר אנדערש.

אזוי האט זיך עס „אפגעטומעלט" אין א שטיל שווייגען אין וואגאן מיט דער חנ'עווידיגער ווייבעל אין שווארצען. די באהן האט זיך אפגע-שטעלט און זי האט זיך אזוי וואונדערליך ארויס-געשלייכט ווי זי איז אריין, און שוין. מעהר האב איך איהר נישט געזעהען; מעהר וועל איך איהר דאך נישט זעהען, אבער אין מיינע געדאנקען האט זיך אויף אייביג אפגעפרעסט איהר געשטאלט, איהר שווארצען ווירדיגען אויסזעהען, איהר חנ'עוו-דיגע גבורה.

זי לעבט; זי עקזיסטירט די גאנצע פינף יאהר אין מיין מוח.

איך האב אין מיין לעבען געזעהען פיל שעה-נערע פרויען ווי זי, אבער קיינע האט נישט אפ-געפרעסט ביי מיר אזא איינדרוק ווי זי.

און אפשר איז זי אין דער ווירקליכקייט גאר נישט אזוי איינדרוקספול?

אפשר בין איך דאן געווען אין דער ספעציע-לער סענטימענטאלער צוגעגרייטער שטימונג ווען א מענשליכער, און טאקע הויפטזעכליך א פרויען געשטאלט, דריקט זיך איין אין די רעיונות?

ווער ווייסט?

אבער וואס געהט זי מיר אן? איהר געשטאלט וואס לעבט אין מיר האט טויזענד שווארץ-ליכ-טיגע חנ'ען.